

Πολυτεχνείο Κρήτης

**Τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και
Διοίκησης**

**Θέμα: Προβολή του εκκλησιαστικού
τουρισμού των Χανίων**

Φοιτητής: Δημήτριος Ρίτης

Επιβλέπων: Γεώργιος Ατσαλάκης

Περιεχόμενα

Πρόλογος	σελ. 5
Περίληψη	σελ. 6
<i>Γενικό μέρος</i>	
Κεφάλαιο 1	
1.1 Εισαγωγή	σελ. 7
1.2 Στατιστικά στοιχεία για τον τουρισμό στα Χανιά	σελ. 8
1.3 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού	σελ. 11
1.4 Ο εναλλακτικός τουρισμός στα Χανιά	σελ. 17
Κεφάλαιο 2	
2.1 Ο θρησκευτικός τουρισμός	σελ. 18
2.2 Ο θρησκευτικός τουρισμός στα Χανιά	σελ. 20
2.3 Σκοπός της Εργασίας	σελ. 21
<i>Ειδικό μέρος</i>	
Κεφάλαιο 3	
3.1 Περιγραφή του προϊόντος (επιλεγμένοι τουριστικοί προορισμοί των Χανίων)	σελ. 23
3.2 Προτεινόμενες διαδρομές προς τους προορισμούς	σελ. 40
Κεφάλαιο 4	
4.1 Προβολή του προϊόντος	σελ. 60
4.2 Προβολή μέσω διαφήμισης	σελ. 61
4.3 Λοιποί τρόποι προβολής	σελ. 63
Κεφάλαιο 5	
5.1 Συμπεράσματα	σελ. 66
Βιβλιογραφία	σελ. 68

Παράρτημα

σελ. 71

Φωτογραφίες

Πρότυπο διαφημιστικού φυλλαδίου. Υπάρχει στο συμπληρωματικό αρχείο brochure. pdf που ακολουθεί τη βασική εργασία.

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία σκοπεύει στην προβολή του θρησκευτικού τουρισμού στον Νομό Χανίων. Η μορφή αυτή εναλλακτικού τουρισμού αποκτά αυξημένη δημοσιότητα τα τελευταία χρόνια μια και ο σύγχρονος τουρίστας φαίνεται κορεσμένος από την κλασσική μορφή τουρισμού (μαζικός τουρισμός) και σε συνδυασμό με τις ιδιαιτερότητες των Χανίων, διαφαίνεται ως μια καλή περίπτωση η προσπάθεια προβολής του.

Η εργασία χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται περιληπτικά η κατάσταση του τουρισμού της Κρήτης και των Χανίων ειδικότερα, γίνεται μια σύντομη περιγραφή του εναλλακτικού τουρισμού ως μορφής τουρισμού, καθώς και των διαφόρων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, όπως και ποιες από τις μορφές αυτές έχουν αναπτυχθεί στα Χανιά μέχρι σήμερα. Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται εκτεταμένη αναφορά στον θρησκευτικό τουρισμό όπως είναι η μορφή του παγκοσμίως και στην Ελλάδα, παρουσιάζεται η κατάσταση του θρησκευτικού τουρισμού στα Χανιά ειδικότερα, καθώς και επεξηγείται ο σκοπός της εργασίας. Στο επόμενο κεφάλαιο αρχικά γίνεται μια σύντομη παρουσίαση επιλεγμένων θρησκευτικών τόπων του Νομού, ενώ στη συνέχεια δίνονται μερικές προτεινόμενες διαδρομές προς αυτούς με μια σύντομη ανάλυση κόστους των διαδρομών. Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η προβολή του προϊόντος που μας ενδιαφέρει (θρησκευτικός τουρισμός και συγκεκριμένα η προβολή των μονών που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο), αρχικά μέσω διαφήμισης και στη συνέχεια μέσω των υπολοίπων τρόπων προβολής. Τέλος αναλύονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εργασία αυτή.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κύριο Γιώργο Ατσαλάκη που μου εμπιστεύτηκε την εκπόνηση της εργασίας αυτής, για τις σημαντικές υποδείξεις που μου έκανε και την υπομονή που επέδειξε έτσι ώστε να γίνει δυνατή η πραγματοποίηση της μελέτης. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την πολύτιμη βοήθεια που μου πρόσφεραν στον τρόπο σύνταξης και για τις γενικές υποδείξεις που έκαναν και που αποδείχτηκαν ιδιαίτερα χρήσιμες.

Περίληψη

Ο τουρισμός αποτελεί ως γνωστόν τον σημαντικότερο τομέα ανάπτυξης της οικονομίας της Ελλάδας και ειδικότερα της Κρήτης και του Νομού Χανίων. Ως εκ τούτου είναι απαραίτητο αυτός ο πολύτιμος τομέας της τοπικής οικονομίας να παραμείνει ανταγωνιστικός. Λόγω της οικονομικής κρίσης αλλά και του κορεσμού που υπάρχει ο σύγχρονος τουρίστας στρέφεται προς νέες, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, με μια από αυτές να είναι ο θρησκευτικός τουρισμός. Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη στον Νομό Χανίων και για αυτό το λόγο, οποιαδήποτε προσπάθεια προβολής του θα είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη.

Παρόλο που η ως τώρα ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού στα Χανιά είναι ελάχιστη, ο Νομός Χανίων έχει πολύ μεγάλες δυνατότητες για την πραγματοποίηση αυτής. Ο λόγος είναι οι πολυάριθμοι τόποι θρησκευτικού ενδιαφέροντος (με 11 από αυτούς να είναι υψηλής σημαντικότητας), η ύπαρξη αυτών των τόπων σε σημεία μοναδικής φυσικής ομορφιάς και η πολύ καλή ως τώρα τουριστική παράδοση και υποδομή που υπάρχει.

Με βάση τα παραπάνω, η εργασία αυτή αποσκοπεί στην προβολή του θρησκευτικού τουρισμού στον Νομό Χανίων με τον εξής τρόπο. Αρχικά παρουσιάζονται συνολικά 17 μονές που βρίσκονται διάσπαρτες στον Νομό, με σκοπό την ανάδειξή τους ως αξιόλογους προορισμούς για τον θρησκευτικό τουρίστα. Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνολικά επτά πακέτα με συνολικά 14 διαδρομές και πραγματοποιείται μια σύντομη ανάλυση κόστους των διαδρομών. Παρόλο που τα πακέτα είναι εικονικά, η επιτυχής ανάδειξή τους θα μπορούσε να τα κάνει δελεαστικά για την εφαρμογή τους στον πραγματικό κόσμο. Στη συνέχεια γίνεται η προβολή του τουρισμού, αφού επισημάνονται πρώτα οι διαφορετικοί τρόποι προβολής ενός προϊόντος, σύμφωνα με τις αρχές του μάρκετινγκ. Με βάση αυτούς τους τρόπους προβολής και σε συνδυασμό με το αγοραστικό κοινό που συνήθως ενδιαφέρεται για τον θρησκευτικό τουρισμό, γίνεται φανερό η αξία που υπάρχει στην προβολή αυτού του είδους τουρισμού.

Κεφάλαιο 1

1.1 Εισαγωγή

Από την απαρχή της τουριστικής ανάπτυξης στη σύγχρονη Ελλάδα η Κρήτη ήταν ένας από τους δημοφιλέστερους προορισμούς για ημεδαπούς και αλλοδαπούς τουρίστες. Σήμερα η Κρήτη εξακολουθεί να κρατάει τα ηνία του ελληνικού τουρισμού. Ενδεικτικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι υποδομές στο νησί είναι υψηλού επιπέδου, αφού ο αριθμός των ξενοδοχειακών κλινών στην Κρήτη είναι της τάξης του 21,2 % (σε σχέση με ολόκληρη τη χώρα) με το 30,5% από αυτές να είναι κατηγορίας 5 αστέρων [1].

Παρόλα αυτά ο τουρισμός στην Κρήτη παρουσίασε πτώση τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα στις περιόδους 2009 και 2010 όπου μειώθηκε κατά 10%, οι αεροπορικές αφίξεις τουριστών κατά 0,8% ενώ τα τουριστικά έσοδα κατά 11%. Κυριότερη αιτία για αυτή τη μεταβολή φαίνεται να είναι η οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων της δεκαετίας του 2000, αφού η μείωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και η ενίσχυση του ευρώ σε σχέση με το δολάριο οδήγησαν πολλούς τουρίστες σε άλλους φθηνότερους και ανταγωνιστικότερους προορισμούς όπως την Τουρκία και την Αίγυπτο.[2] Από την άλλη σύμφωνα με πιο πρόσφατα στοιχεία για το 2011 σημειώθηκε ανάκαμψη στον ελληνικό τουρισμό γενικότερα και στην Κρήτη ειδικότερα.

Ο νομός Χανίων παραμένει ιδιαίτερα δημοφιλής στους τουρίστες που επιλέγουν να περάσουν τις διακοπές τους στην Κρήτη και ιδιαίτερα στους τουρίστες που προέρχονται από τις Σκανδιναβικές χώρες και τα τελευταία χρόνια και από την Ιταλία και τη Ρωσία. Παρόλο που ο τουρισμός στην Κρήτη συνολικά μειώθηκε, στον νομό Χανίων παρατηρήθηκε αύξηση. Η πόλη των Χανίων είναι από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς στο νησί ενώ υπάρχουν και άλλοι δημοφιλείς προορισμοί όπως η παραλία στα Φαλάσαρνα ή αξιοθέατα όπως το Φραγκοκάστελο στην Νότια Κρήτη . Οι σημαντικές εναλλαγές τοπίου που παρατηρούνται σε συνδυασμό με την ύπαρξη πολλών βυζαντινών και ενετικών κτιρίων είναι από τους λόγους που ο νομός έλκει την προτίμηση των τουριστών.

1.2 Στατιστικά στοιχεία

Παρακάτω δίνονται μερικά χρήσιμα στατιστικά στοιχεία. Γενικά έχει βρεθεί ότι οι περισσότεροι επισκέπτες στην πόλη των Χανίων έρχονται για πρώτη φορά στην πόλη όπου και διαμένουν για περισσότερο από μια εβδομάδα, είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, η μέση τους ηλικία είναι 21-30 έτη, διανέμουν σε ξενοδοχεία, έρχονται μόνοι τους (όχι διαμέσου ταξιδιωτικών γραφείων), ενώ έχουν έρθει στην πόλη κυρίως με πλοίο ή ενοικιαζόμενο αυτοκίνητο [3].

Αφίξεις αλλοδαπών τουριστών αεροπορικώς

Ιανουάριος-Δεκέμβριος

Αεροδρόμιο	2008	2009	2010	Μεταβολή (%) 2008/2009	Μεταβολή (%) 2009/2010
Ηράκλειο	2155756	1954611	1934765	-9,3	-1
Χανιά	684974	592456	592992	-13,5	0,1
Κρήτη σύνολο	2840730	2547067	2527757	-10,3	-0,8

Πηγή: Αεροδρόμια Χανίων και Ηρακλείου

Όπως παρατηρούμε, την περίοδο 2009/2010, ο Νομός Χανίων ήταν ο μοναδικός όπου παρατηρήθηκε αύξηση στις αεροπορικές αφίξεις. Παρόλο που οι περισσότερες αφίξεις παρατηρούνται στον Νομό Ηρακλείου (είναι άλλωστε το δεύτερο αεροδρόμιο της χώρας όσον αφορά των αριθμό αφίξεων), είναι φανερό ότι ο Νομός Χανίων παραμένει ιδιαίτερα δυναμικός σε αυτόν τον τομέα.

Χώρα	Ποσοστό(%)
Γερμανία	17,5
Ηνωμένο Βασίλειο	11,47
Γαλλία	7,99
Ρωσία	7,07
Ιταλία	5,97
ΗΠΑ	5,07
Ολλανδία	3,67
Ελβετία	3,33
Κύπρος	3,14
Βέλγιο	3,01
Λοιποί	31,78

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Τράπεζας της Ελλάδος.

Σε αυτό τον πίνακα γίνεται αντιληπτό ότι οι περισσότεροι τουρίστες προέρχονται από τυπικές Βόρειο - ευρωπαϊκές χώρες (Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο), ενώ χώρες όπως η Ρωσία που έχουν μπει σχετικά πρόσφατα στο παιχνίδι του τουρισμού αποτελούν μια δυναμική νέα αγορά που δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί.

Χρήσιμος θα φανεί και ο παρακάτω πίνακας, ο οποίος δηλώνει την μέση διάρκεια παραμονής των επισκεπτών στην Ελλάδα ανά μέρες (Ο μέσος όρος είναι 9,2 μέρες) [1].

Χώρα	Μέση διάρκεια παραμονής (ημέρες)
Κύπρος	13,1
Γερμανία	12,8
Αυστραλία	12,7
ΗΠΑ	12
Καναδάς	11,9
Αυστρία	10,7
Ρωσία	10,7
Ολλανδία	10,5
Ελβετία	10,2
Γαλλία	10

Όσον αφορά τον αριθμό των κλινών, έχουμε τον παρακάτω πίνακα:

Περιοχή	1 αστέρα	2 αστέρων	3 αστέρων	4 αστέρων	5 αστέρων
Στερεά Ελλάδα	13,3	13,5	12,6	10,4	12,1
Πελοπόννησος	4,3	7,4	7,8	5,1	7,5
Ιόνια Νησιά	5,6	14,8	14,7	9,6	6,6
Ήπειρος	1,9	2,3	2,7	1,1	1,1
Νησιά Αιγαίου	2,3	3,5	4,5	1,5	1,5
Κρήτη	18,5	19,1	16,1	24,6	30,3
Δωδεκάνησα	4,7	13,6	14,6	29,1	22,4
Κυκλάδες	8,7	8,2	5,5	5,5	3
Θεσσαλία/Σποράδες	5,5	4,6	3,9	2,8	2,2
Μακεδονία	34,2	12,2	16,1	9,8	12,4
Θράκη	1	0,8	1,5	0,5	0,9

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος

Σημείωση: οι αριθμοί υποδηλώνουν το ποσοστό επί τοις εκατό της κάθε κατηγορίας σε μια περιφέρεια σε σχέση με το σύνολο όλης της χώρας. Για παράδειγμα από τον πίνακα δηλώνεται ότι η Στερεά Ελλάδα κατέχει το 13,3% των 1άστερων ξενοδοχειακών κλινών της χώρας.

Από τον πίνακα γίνεται φανερό πόσο σημαντική είναι η Κρήτη στον τουρισμό της χώρας. Όλα τα ποσοστά είναι ιδιαίτερα υψηλά ενώ αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό των εγκαταστάσεων πέντε αστέρων και το δεύτερο μεγαλύτερο τεσσάρων αστέρων.

Το συνολικό ποσοστό των κλινών ανά περιφέρεια φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Περιοχή	Ποσοστό κλινών (%)
Στερεά Ελλάδα	12,3
Πελοπόννησος	6,7
Ιόνια Νησιά	11,6
Ήπειρος	1,9
Νησιά Αιγαίου	2,9
Κρήτη	21,3
Δωδεκάνησα	18,4
Κυκλάδες	6,2
Θεσσαλία/Σποράδες	3,7
Μακεδονία	14,1
Θράκη	0,9

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος

Από τον πίνακα αυτό γίνεται ακόμα πιο πολύ ορατή η σημαντικότητα της Κρήτης στον ελληνικό τουρισμό, αφού το νησί έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχειακών κλινών στην χώρα.

1.3 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Με τον όρο εναλλακτικός τουρισμός, εννοούμε μια ειδική μορφή τουρισμού, η οποία χαρακτηρίζεται από μικρής κλίμακας επιχειρήσεις, είναι μη μαζικής μορφής, κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνη και γεμάτη σεβασμό (Inskeep 1991) [4]. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο εναλλακτικός τουρισμός γίνεται πολύ δημοφιλής στην Ευρώπη, καθώς υπολογίζεται ότι περίπου 35 εκατομμύρια Ευρωπαίοι τουρίστες παρουσιάζουν ενδιαφέρον για μια ή περισσότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ενώ ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του αριθμού των τουριστών ξεπερνά το 20% [5].

Οι κυριότερες διαφορές του εναλλακτικού με την πιο συμβατική μορφή τουρισμού (τον λεγόμενο μαζικό τουρισμό) συνοψίζονται στα εξής[4]:

- Ο εναλλακτικός τουρισμός επιτρέπει θετικότερες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των τουριστών και του ντόπιου πληθυσμού σε σχέση με τον μαζικό τουρισμό όπου η συμμετοχή της ντόπιας κοινωνίας είναι μικρότερη.
- Ο μαζικός τουρισμός γενικά χαρακτηρίζεται από υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, είναι συχνά ανεξέλεγκτος και η ανάπτυξη είναι χωρίς σχεδιασμό. Στον αντίποδα ο εναλλακτικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης η οποία είναι και ελεγχόμενη και καλά σχεδιασμένη.
- Ο μαζικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από ποσότητα (αριθμός τουριστών, υπηρεσιών κτλ), ενώ ο εναλλακτικός από ποιότητα.
- Οι φορείς του μαζικού τουρισμού συνήθως επικεντρώνονται στα οικονομικά οφέλη, ενώ αυτοί του εναλλακτικού συνήθως κάνουν αποτίμηση όλων των οικονομικών, κοινωνικών και οικολογικών παραγόντων, θετικών και αρνητικών.
- Στον εναλλακτικό τουρισμό υπάρχει μεγαλύτερος σεβασμός στο περιβάλλον, αφού οποιαδήποτε φυσικά εμπόδια παραμένουν αναλλοίωτα, ενώ διατηρείται η ντόπια αρχιτεκτονική, σε αντίθεση με τον μαζικό τουρισμό όπου τα φυσικά εμπόδια απομακρύνονται όπου αυτό κρίνεται ωφέλιμο, ενώ υπάρχει και αλλοίωση της ντόπιας αρχιτεκτονικής.
- Το προσωπικό που δουλεύει στον εναλλακτικό τουρισμό είναι συνήθως καλύτερα καταρτισμένο από το αντίστοιχο στον μαζικό τουρισμό.

- Όσον αφορά το είδος των τουριστών που επιλέγουν μαζικό ή εναλλακτικό τουρισμό, στην πρώτη περίπτωση έχουμε ανθρώπους που επιθυμούν σύντομες, άνετες διακοπές, με προσχεδιασμένα δρομολόγια, συνήθως είναι θορυβώδεις και αγνώμονες σχετικά με το μέρος που επισκέπτονται, ενώ πολλές φορές διακατέχονται από ένα αίσθημα ανωτερότητας απέναντι στον ντόπιο πληθυσμό. Αντίθετα στη δεύτερη περίπτωση έχουμε ανθρώπους που επιθυμούν ποιοτικές και δραστήριες διακοπές χωρίς συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα και δρομολόγια με σεβασμό και θέληση για μάθηση σχετικά με τον τόπο που πρόκειται να επισκεφτούν.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια πολύ συμφέρουσα μορφή τουρισμού με οφέλη τόσο στην εγχώρια βιομηχανία τουρισμού, όσο και στις τοπικές κοινωνίες. Ταυτόχρονα είναι μια αρκετά συμφέρουσα λύση για τους τουρίστες που μπορούν να υπερκεράσουν το μεγαλύτερο μειονέκτημά του, τα μεγαλύτερα έξοδα που θα δαπανήσουν επιλέγοντας αυτή τη μορφή τουρισμού.

Σήμερα υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού, οι σημαντικότερες των οποίων είναι ο αγροτουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο επαγγελματικός τουρισμός, ο τουρισμός υγείας, ο μαθησιακός τουρισμός, ο κοινωνικός τουρισμός, ο θαλάσσιος τουρισμός, ο γεωτουρισμός, ο ορεινός/ορειβατικός τουρισμός και τέλος ο θρησκευτικός τουρισμός ο οποίος αποτελεί αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας και θα αναλυθεί περισσότερο στο επόμενο κεφάλαιο. Επιγραμματικά μερικές πληροφορίες για κάθε είδος εναλλακτικού τουρισμού δίνονται παρακάτω: [6]

Αγροτουρισμός

Ο Αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού στην οποία οι τουρίστες που την επιλέγουν μένουν σε αγροτικές κατοικίες και ασχολούνται με αγροτικές δραστηριότητες. Προτιμάται συνήθως από κατοίκους αστικών περιοχών που θέλουν να ξεφύγουν από τους ρυθμούς του σύγχρονου τρόπου ζωής και να βιώσουν τις συνθήκες ζωής και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού μιας περιοχής. Συχνά συνδυάζεται και με επιπλέον δραστηριότητες όπως την παρατήρηση του ντόπιου οικοσυστήματος, τις πολιτιστικές περιηγήσεις στην γύρω περιοχή και την εκμάθηση διαφόρων σχετικών θεμάτων (αργαλειός, τοπικοί χοροί, μαγειρική κτλ) [7]. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα του αγροτουρισμού είναι ότι δημιουργούνται γέφυρες επικοινωνίας μεταξύ των τοπικών κοινωνιών και των μεγάλων αστικών κέντρων και παράγονται προϊόντα και παραμένουν δραστηριότητες που υπό άλλες συνθήκες θα είχαν εξαφανιστεί. Βλέπουμε δηλαδή ότι ο αγροτουρισμός προσφέρει κοινωνικά οφέλη και στις δυο πλευρές που ασχολούνται με αυτόν, κάτι που όπως έχουμε πει αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του εναλλακτικού τουρισμού.

Η διαμονή των τουριστών σε οικίες του ντόπιου εγχώριου πληθυσμού είναι διαδεδομένη πρακτική σε χώρες που ο αγροτουρισμός είναι πολύ αναπτυγμένος, όπως η Ισπανία, η Γερμανία και η Γαλλία, αλλά όχι τόσο στην Ελλάδα. Παρόλα αυτά, ο αγροτουρισμός αποτελεί ίσως την πιο διαδεδομένη μορφή εναλλακτικού τουρισμού στην χώρα μας και γι αυτό τον λόγο έχει αναπτυχθεί η κατάλληλη υποδομή, όπως πανδοχεία και άλλα καταλύματα σχεδιασμένα με παραδοσιακή αρχιτεκτονική, ενώ η ελληνική κυβέρνηση έχει προσφέρει γενικά επαρκή στήριξη σε αγροτουριστικά προγράμματα.

Οικοτουρισμός

Πρόκειται για την μορφή τουρισμού που αξιοποιεί τους πολιτιστικούς πόρους και τους πόρους του φυσικού περιβάλλοντος. Ο αγροτουρισμός αποτελεί ουσιαστικά παρακλάδι του οικοτουρισμού. Ο οικοτουρισμός συμβάλει ενεργά στην πολιτιστική και την φυσική κληρονομιά ενός τόπου, βοηθάει την ανάπτυξη και λειτουργία των τοπικών και γηγενών κοινοτήτων ερμηνεύει τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά του προορισμού στον επισκέπτη και παρέχει καλύτερες υπηρεσίες στους ανεξάρτητους ταξιδιώτες, καθώς και τους ταξιδιώτες που ταξιδεύουν οργανωμένα σε ομάδες μικρού μεγέθους.[8]

Ο οικοτουρισμός αποτελεί πολύ καλή λύση για τον τουρισμό της Ελλάδας, καθώς η χώρα διαθέτει μεγάλη ποικιλία περιβαλλοντικών τοπίων καθώς και ποικίλων ειδών χλωρίδας και πανίδας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην Ελλάδα υπάρχουν πάνω από 400 διαφορετικά είδη πουλιών, κάτι που κάνει την χώρα ελκυστικό προορισμό για τους παρατηρητές πουλιών.[9] Στα πλαίσια αυτά έχουν ήδη αναπτυχθεί βιολογικοί σταθμοί που χρησιμοποιούνται από μαθητές, επιστήμονες και επισκέπτες ερευνητές, ενώ υπάρχουν προγράμματα για την χρηματοδότηση της διαμόρφωσης των τοπικών παραδοσιακών κτιρίων που χρησιμοποιούνται για διαμονή και συναντήσεις, τα οποία διευθύνονται κυρίως από γυναικείους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Η ήδη υπάρχουσα υποδομή έχει δώσει κίνητρα σε ιδιωτικούς φορείς ως προς την παροχή φαγητού, διαμονής και άλλων υπηρεσιών και ταυτόχρονα προσέλκυσε δημόσιες επενδύσεις που προσανατολίζονται στον οικοτουρισμό.

Αθλητικός τουρισμός

Πρόκειται για μια σχετικά σύγχρονη μορφή τουρισμού στην οποία οι επισκέπτες συμμετέχουν ενεργητικά ή παθητικά σε αθλητικές δραστηριότητες μακριά από τον τόπο διαμονής ή εργασίας. Ο αθλητικός τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο σε αντίθεση με τη διαχρονικά στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού. Ο λόγος είναι ότι μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας αλλά και να αποκτά ακαδημαϊκή οντότητα[10]. Οι αθλητικές δραστηριότητες μπορεί να είναι ερασιτεχνικές ή επαγγελματικές και η συμμετοχή σε αυτές τυχαία ή οργανωμένη[11]. Η Ελλάδα ωφελήθηκε

σημαντικά από τις υποδομές που κατασκευάστηκαν λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων, πράγμα που επέτρεψε στην χώρα να αποτελέσει έναν καλό πιθανό προορισμό για Αθλητικό τουρισμό. Προτεινόμενες μορφές αθλητικού τουρισμού είναι οι ποδηλατικές εκδρομές, οι οργανωμένες καταδύσεις, ο διάπλους του Τορωναίου Κόλπου, η ιππασία, η αναρρίχηση αλλά και διάφορες παραποτάμιες αθλητικές δραστηριότητες, όπου αυτές υπάρχουν[12].

Επαγγελματικός τουρισμός

Ο επαγγελματικός τουρισμός είναι ο τύπος εναλλακτικού τουρισμού που επιλέγει κάποιος ο οποίος κάνει συχνά επαγγελματικά ταξίδια. Χωρίζεται σε υποκατηγορίες ανάλογα με τον σκοπό του ταξιδιού. Έτσι έχουμε τον συνεδριακό τουρισμό, τον τουρισμό εκθέσεων, τον τουρισμό σεμιναρίων, τον τουρισμό συμποσίων, και τον τουρισμό κινήτρων (αν το ταξίδι δίνεται ως ανταμοιβή σε κάποιον εργαζόμενο). Στην Ελλάδα έχουν δημιουργηθεί γραφεία πληροφόρησης σχετικά με τον επαγγελματικό τουρισμό στην Θεσσαλονίκη [γραφείο Επισκεπτών και Συνεδρίων Θεσσαλονίκης (TCVB)], στην Αθήνα [γραφείο Επισκεπτών και Συνεδρίων Αθήνας (ACVB)] και στην Έδεσσα (το Κέντρο Πληροφόρησης Συνεδρίων και Επισκεπτών Έδεσσας) [13].

Τουρισμός υγείας

Ο τουρισμός υγείας ορίζεται η συμμετοχή τουριστών σε προγράμματα ιδιωτικής ιατρικής φροντίδας ή σε προγράμματα που σχετίζονται με την υγεία και την υγιεινή, σε συμφέρουσες τιμές και σε συνεργασία με την τουριστική βιομηχανία[14]. Είναι μια αρκετά ωφέλιμη μορφή εναλλακτικού τουρισμού, αφού συνδυάζει ιατρική περίθαλψη με την ξεκούραση των διακοπών. Και αυτός ο τύπος τουρισμού χωρίζεται σε υποκατηγορίες όπως ο θεραπευτικός τουρισμός, ο ιαματικός τουρισμός, ο τουρισμός φυσιοθεραπείας, ο τουρισμός υγιεινής διαβίωσης και ο τουρισμός ομορφιάς.

Η Ελλάδα είναι προικισμένη με πολλές ιαματικές με θεραπευτικές ιδιότητες, γνωστές από την αρχαιότητα. Η χώρα έχει πολλούς καλούς και διεθνώς αναγνωρισμένους επιστήμονες στον χώρο της ιατρικής, ενώ ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κατατάσσει το σύστημα υγείας της Ελλάδας στη 14^η θέση μεταξύ 191 χωρών παγκοσμίως. Το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για τη χώρα, καθώς οι ασθενείς ανακαλύπτουν τα οφέλη της ιατρικής φροντίδας σε χώρους όπου η εξειδίκευση συνδυάζεται με την εξοικονόμηση εξόδων και ένα ελκυστικό περιβάλλον ανάρρωσης[15].

Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ο τουρισμός που έχει σαν προορισμό την θάλασσα και διάφορες δραστηριότητες σχετικά με αυτήν. Επειδή η θάλασσα συνήθως αποτελεί βασικό προορισμό για τους ανθρώπους που επιλέγουν τον μαζικό τουρισμό, το κύριο χαρακτηριστικό της εναλλακτικής μορφής θαλάσσιου τουρισμού είναι οι εξειδικευμένες ασχολίες που μπορούν να πραγματοποιηθούν σε θαλάσσιο περιβάλλον, όπως τα θαλάσσια σπορ, οι περιηγητικές διαδρομές, οι καταδύσεις κτλ. Είναι φανερό ότι η Ελλάδα αποτελεί ένα από τα καλύτερα μέρη για αυτό το είδος εναλλακτικού τουρισμού, λόγω της μεγάλης ακτογραμμής της, του ήπιου περιβάλλοντος, της πληθώρας θαλάσσιας ζωής και του ποικίλου και εναλλασσόμενου θαλάσσιου τοπίου.

Μαθησιακός τουρισμός

Ο μαθησιακός τουρισμός αποτελεί την μορφή εκείνη του τουρισμού στην οποία ο τουρίστας πραγματοποιεί ένα ταξίδι με εκπαιδευτικό ενδιαφέρον για ένα συγκεκριμένο θέμα. Προσδοκία του δηλαδή είναι να επιμορφωθεί παράλληλα με την πραγματοποίηση διακοπών. Παρακλάδια του μαθησιακού τουρισμού είναι ο εκπαιδευτικός τουρισμός (ταξίδι με εκπαιδευτικό χαρακτήρα) και ο μαθητικός, σπουδαστικός ή φοιτητικός τουρισμός (τουρισμός που αποτελείται κυρίως από μαθητές/σπουδαστές/φοιτητές). Συνήθως πραγματοποιούνται όχι ανεξάρτητα, αλλά με μορφή εκδρομών.

Πολιτιστικός τουρισμός

Πρόκειται για το είδος τουρισμού στο οποίο ο ταξιδιώτης επιθυμεί να επισκεφτεί και να ενημερωθεί σχετικά με τον πολιτισμό μιας χώρας ή περιοχής. Ουσιαστικά αποτελεί ένα από τα παλαιότερα είδη τουρισμού, αφού από τα παλιά χρόνια οι άνθρωποι πραγματοποιούσαν ταξίδια με σκοπό τις συναναστροφές με ξένους ανθρώπους και την διεύρυνση του γνωστικού τους πεδίου σχετικά με πολιτισμούς διαφορετικούς από τον δικό τους. Οι πιο συνηθισμένοι προορισμοί πολιτιστικού τουρισμού παγκοσμίως αλλά και ειδικά στην χώρα μας είναι οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μουσεία και τα κάστρα, ενώ σημαντική παράμετρο αποτελούν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται. Ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες μορφές τουρισμού, όπως ο θρησκευτικός τουρισμός. Το γεγονός αυτό αποτελεί μεγάλο πλεονέκτημα για οποιονδήποτε θέλει να ασχοληθεί με την ανάπτυξη οποιουδήποτε από τα 2 είδη τουρισμού, όπως είναι ο σκοπός της παρούσας εργασίας.

Γεωτουρισμός

Πρόκειται για μια νέα μορφή τουρισμού η οποία σύμφωνα με τον καθηγητή Δημήτρη Τερζάκη είναι ο τουρισμός του “ενός τόπου”, που χαρακτηρίζεται από ένα τοπίο και ένα τοπικό πολιτισμό[16]. Αναπτύσσεται σε περιοχές με σημαντικά γεωλογικά μνημεία και σκοπός του είναι η διατήρηση ή και βελτίωση του γεωγραφικού χαρακτήρα ενός τόπου, καθώς επίσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, του περιβάλλοντός του, και του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του. Η Ελλάδα διαθέτει πολλά αξιόλογα μνημεία γεωτουρισμού, με ένα από τα πιο γνωστά να είναι το απολιθωμένο δάσος της Λέσβου, στο οποίο πραγματοποιούνται πολλές δραστηριότητες από το τοπικό μουσείο Φυσικής Ιστορίας [17].

Κοινωνικός τουρισμός

Ο κοινωνικός τουρισμός αποτελεί μια μορφή τουρισμού που οργανώνεται από το κράτος και που αποσκοπεί να βοηθήσει τα ασθενέστερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα να πραγματοποιήσουν διακοπές. Η απογραφή των δικαιούχων γίνεται με κριτήρια εισοδήματος για όλους τα οποία μελετάται να παραμείνουν ως εξής [18]:

- Μεμονωμένοι δικαιούχοι με ατομικό / οικογενειακό εισόδημα 17.000 ευρώ
- Δικαιούχοι δύο άτομα με οικογενειακό εισόδημα 25.000 ευρώ
- Δικαιούχοι τρία άτομα με οικογενειακό εισόδημα 33.000 ευρώ
- Δικαιούχοι τέσσερα άτομα (όχι πολύτεκνοι) με οικογενειακό εισόδημα 41.000 ευρώ
- Πολύτεκνοι δικαιούχοι με οικογενειακό εισόδημα 50.000 ευρώ

Ορεινός/ορειβατικός τουρισμός

Ο ορεινός τουρισμός αφορά τον τουρισμό που ασχολείται με δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε ορεινές περιοχές, όπως η ορειβασία και η αναρρίχηση, η ορεινή ποδηλασία και η ορεινή κατασκήνωση. Η ορειβασία και η αναρρίχηση αποτελούν τα κύρια αντικείμενα ενδιαφέροντος του ορειβατικού τουρισμού. Η Ελλάδα, ως κατεξοχήν ορεινή χώρα, αποτελεί ιδιαίτερα ενδιαφέροντα προορισμό ορειβατικού τουρισμού και πολλοί ορειβατικοί σύλλογοι δραστηριοποιούνται στην χώρα.

1.4 Ο εναλλακτικός τουρισμός που είναι αναπτυγμένος στα Χανιά

Στα Χανιά, όπως και στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας, ο μαζικός τουρισμός είναι σημαντικά πιο αναπτυγμένος από ότι ο εναλλακτικός τουρισμός. Παρόλα αυτά υπάρχουν μορφές εναλλακτικού τουρισμού που βρίσκονται σε πολύ καλό επίπεδο και κάποιες που πραγματοποιούν τώρα τα πρώτα τους βήματα.

Όπως ο αγροτουρισμός είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος στην Ελλάδα, έτσι είναι διαδεδομένος στην Κρήτη γενικά και στα Χανιά ειδικότερα. Ο κυριότερος φορέας αγροτουρισμού στα Χανιά είναι το Δίκτυο Αγροτουρισμού Δυτικής Κρήτης, μια μη-κερδοσκοπική οργάνωση που αριθμεί 35 μέλη και ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 2001 [19]. Μερικές από τις δραστηριότητες του Δικτύου περιλαμβάνουν τις βιοκαλλιέργειες, τη διατήρηση παραδοσιακών καταλυμάτων και δραστηριοτήτων, δράσεις εναλλακτικού τουρισμού και οργάνωση εκδηλώσεων, σεμιναρίων και συνεδρίων σχετικά με τον αγροτουρισμό.

Σημαντικοί προορισμοί για τους τουρίστες που ενδιαφέρονται για τον οικοτουρισμό στον νομό Χανίων αποτελούν ο Βάμμος, η λίμνη Κουρνά κοντά στην Γεωργιούπολη, ο αναπαλαιωμένος οικισμός της Μηλιάς, το φαράγγι της Σαμαριάς και το Καστέλι Κισσάμου . Επίσης διαθέτει 15 περιοχές Natura 2000, στις οποίες ο πλούτος των τοπίων και της βιοποικιλότητας είναι αμύθητος.

Στα Χανιά αναπτύσσονται πολλές μορφές αθλητικού τουρισμού, με τον ποδηλατικό τουρισμό να χρήζει ιδιαίτερης υποστήριξης από τους τοπικούς φορείς [20].

Όσον αφορά τον επαγγελματικό τουρισμό στην Κρήτη δεν έχει αναπτυχθεί κάποιο σχετικό γραφείο όπως αυτά που είδαμε να έχουν αναπτυχθεί στην υπόλοιπη Ελλάδα, αν και στο εγγύς μέλλον κάτι τέτοιο σύντομα θα πραγματοποιηθεί.

Ο νομός Χανίων έχει ένα από τα γνωστότερα γεωλογικά μνημεία, το διάσημο φαράγγι της Σαμαριάς. Αυτό καθιστά τον νομό σημαντικό προορισμό για τους τουρίστες που ενδιαφέρονται για τον γεωτουρισμό.

Κεφάλαιο 2

2.1 Θρησκευτικός τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι η μορφή εκείνη του εναλλακτικού τουρισμού, στην οποία ο επισκέπτης ταξιδεύει σε ένα τόπο με σκοπό την επίσκεψη τοποθεσιών, μνημείων ή εγκαταστάσεων για καθαρά θρησκευτικούς λόγους. Ο βασικός λόγος που οι άνθρωποι επιδιώκουν τον θρησκευτικό τουρισμό είναι το θρησκευτικό συναίσθημα που τους διακατέχει. Κυριότεροι τύποι επίσκεψης είναι διάφορα θρησκευτικά κέντρα και εκδηλώσεις. Δύο κύριες μορφές τουριστών αυτού του είδους τουρισμού υπάρχουν, οι προσκυνητές οι οποίοι έχουν σαν μοναδικό σκοπό του ταξιδιού τους την επίσκεψη σε ένα χώρο θρησκευτικής σημασίας για αυτούς και οι τουρίστες που συνδυάζουν την επίσκεψή τους σε μέρη θρησκευτικής σημασίας με την εκμάθηση του τόπου που βρίσκονται αυτά ή συνδυάζουν πιο παραδοσιακή μορφή τουρισμού με τον θρησκευτικό.

Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι ίσως η πρώτη μορφή τουρισμού που εμφανίστηκε. Από αρχαιότατων χρόνων οι άνθρωποι ταξίδευαν σε μέρη μακριά από τον τόπο τους για να επισκεφτούν περιοχές και τόπους θρησκευτικού ενδιαφέροντος. Οι προσκυνητές αποτέλεσαν ένα παράδειγμα πρώιμης μορφής θρησκευτικού τουρισμού. Επιπλέον, εφόσον η θρησκεία παραμένει αλληλένδετη με την πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου, δίνεται η ευκαιρία στους επισκέπτες να γνωρίσουν καλύτερα τα ήθη και έθιμα, καθώς και τον πολιτισμό ενός τόπου. Θρησκευτικός τουρισμός παρατηρείται σε όλα τα είδη θρησκειών, με το πιο γνωστό και μαζικό παράδειγμα που υπάρχει να είναι η αθρόα προσέλευση μουσουλμάνων στην ιερή πόλη τους, την Μέκκα στην Σαουδική Αραβία. Πόλεις με έντονο θρησκευτικό τουρισμό είναι ακόμη η Ιερουσαλήμ και το Βαρανάσι στην Ινδία[21]. Σύμφωνα με τον παγκόσμιο οργανισμό τουρισμού, περίπου 300 εκατομμύρια άνθρωποι επισκέπτονται ετησίως τόπους θρησκευτικού ενδιαφέροντος. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο όρος θρησκευτικός τουρισμός δεν είναι ιδιαίτερα αποδεκτός στον Ισλαμισμό, ενώ κάτι τέτοιο δεν ισχύει στον Χριστιανισμό, όπου ο όρος είναι περισσότερο αποδεκτός [22].

Ο θρησκευτικός τουρισμός μπορεί άνετα να συνδυαστεί και με άλλες μορφές τουρισμού. Για παράδειγμα πολλοί θρησκευτικοί τόποι είναι παράλληλα και πολιτιστικά μνημεία, πράγμα που τους καθιστά ελκυστικούς προορισμούς πολιτιστικού τουρισμού. Επίσης σε θρησκευτικούς χώρους που έχουν χάσει πια την θρησκευτική τους σημασία (και άρα δεν αποτελούν προορισμούς προσκυνητών), μπορεί να πραγματοποιούνται δευτερεύουσες θρησκευτικές

εκδηλώσεις ή να επισημάνεται η πολιτιστική αξία του χώρου, πράγμα που τον κάνει ελκυστικό τουριστικό προορισμό για γενικότερο ρεύμα τουριστών. Μάλιστα στις αναπτυγμένες χώρες ο θρησκευτικός τουρισμός αντιμετωπίζεται περισσότερο σαν πολιτιστικός τουρισμός και ως απλές διακοπές. Άλλοι βρίσκονται κοντά σε τόπους έντονης φυσικής ομορφιάς και είναι αξιοσημείωτοι προορισμοί για κάποιον που θέλει να επιδοθεί στον γεωτουρισμό. Γενικά πολλοί προορισμοί θρησκευτικού τουρισμού μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης ακόμα και σε ανθρώπους που δεν βλέπουν τον τόπο σαν προορισμό προσκυνηματος.

Ο θρησκευτικός τουρισμός μπορεί να ενισχυθεί περισσότερο, αφού οι χώροι βρίσκονται σε περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος, ή μπορεί να έχουν άλλους τουριστικούς πόρους. Οι κυριότεροι λόγοι που οι άνθρωποι επιδίδονται σε αυτή τη μορφή τουρισμού είναι το θρησκευτικό συναίσθημα που διακατέχει τους επισκέπτες και τους κάνει να επιθυμούν να επισκεφτούν ιερούς τόπους (αυτό ισχύει για τους προσκυνητές), η σύμπτωση των θρησκευτικών εορτών με τυπικές ημέρες αργιών που δίνει στους επισκέπτες μεγαλύτερη ευκολία στο να επισκεφτούν θρησκευτικούς προορισμούς και η μεγάλη πολιτιστική αξία που συνήθως τέτοιοι τόποι έχουν. Η ελκυστικότητα αυτή των θρησκευτικών μνημείων εξαρτάται και από το εάν αυτοί έχουν και κάποια δευτερεύοντα πλεονεκτήματα, όπως εγγύτητα σε μεγάλα αστικά κέντρα και εύκολη πρόσβαση σε αυτά.

Όσον αφορά την διάρκεια παραμονής ενός τουρίστα που επιδιόδετα στον θρησκευτικό τουρισμό, παρατηρούνται δυο τάσεις: η βραχυπρόθεσμη και η μακροπρόθεσμη παραμονή. Στην πρώτη περίπτωση ο επισκέπτης ταξιδεύει σε κοντινούς προορισμούς, ενώ η διάρκεια παραμονής του σε ένα μέρος είναι μια ή δύο μέρες. Στην δεύτερη περίπτωση ο επισκέπτης έρχεται από μακρινότερα μέρη και μένει στον τελικό του προορισμό πάνω από δυο μέρες. Και οι δύο περιπτώσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για όποιον επιθυμεί να ασχοληθεί με την προβολή αυτού του είδους τουρισμού.

Η χώρα μας αποτελεί κοιτίδα πάρα πολλών μνημείων θρησκευτικού τουρισμού. Στα αρχαία χρόνια τα μαντεία, με κυριότερο το μαντείο των Δελφών, μπορούν να θεωρηθούν από τους πρώτους προορισμούς θρησκευτικού τουρισμού που εμφανίστηκαν στην Ελλάδα, ενώ οι αρχαίοι ολυμπιακοί αγώνες είχαν θρησκευτικό χαρακτήρα και μπορούν επίσης να χαρακτηριστούν ως πόλοι έλξης επισκεπτών θρησκευτικού ενδιαφέροντος. Η σημαντικότερη μορφή μνημείων θρησκευτικής σημασίας όμως, είναι αυτά που διασώζονται από την βυζαντινή εποχή. Υπάρχουν πολυάριθμες βυζαντινές εκκλησίες και μικρότερες μονές διάσπαρτες ανά την επικράτεια που αποτελούν συνάμα και τη κυριότερη πηγή του βυζαντινού πολιτισμού. Το γεγονός ότι υπάρχει πληθώρα σημαντικών μνημείων της Ορθοδοξίας θέτει την Ελλάδα ως σημαντικό προορισμό τουριστών που ενδιαφέρονται για τα μνημεία της θρησκείας αυτής (κυρίως ομόδοξοι τουρίστες όπως οι Ρώσοι οι

οποίοι αποτελούν τα τελευταία χρόνια και μεγάλο ποσοστό επί του συνολικού αριθμού τουριστών που επισκέπτονται την χώρα μας). Και οι εγχώριοι τουρίστες όμως αποτελούν σημαντικό παράγοντα, αφού αυτοί που επιδίδονται στον θρησκευτικό τουρισμό υπολογίζονται σε πάνω από 300.000 τον χρόνο. Οι κυριότεροι προορισμοί θρησκευτικού τουρισμού είναι τα μοναστήρια στα Μετέωρα, οι αυτόνομες μονές του Αγίου Όρους, το νησί της Πάτμου, το μοναστικό κέντρο στο όρος Παπίκιο της Ροδόπης, οι εκκλησίες της Τήνου και άλλα.

Ο θρησκευτικός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει ένα πολύ καλό παράγοντα ανάπτυξης των απομακρυσμένων περιοχών της χώρας, λόγω του ότι τόποι θρησκευτικού ενδιαφέροντος βρίσκονται διάσπαρτοι σε όλη την επικράτεια.

Δυστυχώς όμως αυτό το πολύ σημαντικό κομμάτι του εναλλακτικού τουρισμού έχει παραμεληθεί στη χώρα μας παρόλη την εμφανή δυναμική που υπάρχει σε αυτό, όπως έχουν παρατηρήσει παράγοντες της τουριστικής αγοράς, οι οποίοι επισημάνουν ότι ο θρησκευτικός τουρισμός παραμένει σε εμβρυακό στάδιο στην Ελλάδα [23]. Δεν υπάρχει μέχρι σήμερα επίσημη στρατηγική για την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού, πράγμα που δυσκολεύει την μελέτη του. Το κυριότερο πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχουν επίσημα και έγκυρα στατιστικά στοιχεία για την επισκεψιμότητα των θρησκευτικών χώρων, την προέλευση των επισκεπτών και τις αποστάσεις που διανύουν, τη χρονική περίοδο επίσκεψης, τα ηλικιακά, μορφωτικά και άλλα χαρακτηριστικά των επισκεπτών που θα βοηθούσαν για την ανάλυση του θρησκευτικού τουρισμού. Το μοναδικό αξιόλογο στατιστικό στοιχείο που διατίθεται αφορά την καταγραφή των προσκυνημάτων ανά νομό και τη γεωγραφική τους θέση [22].

2.2 Ο Θρησκευτικός τουρισμός στα Χανιά

Επίπεδο οργάνωσης και υποδομών

Παρόλο που ο θρησκευτικός τουρισμός δεν έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα όπως προαναφέρθηκε, κάποια βήματα έχουν γίνει προς αυτή την κατεύθυνση. Υπάρχουν διάφορες ιστοσελίδες οι οποίες διαφημίζουν ορισμένους σημαντικούς θρησκευτικούς τόπους του νομού.

Ποιο είναι το πρόβλημα και προοπτικές που αναδύονται

Ένα πρόβλημα που συναντά όποιος θέλει να ασχοληθεί με την προώθηση του θρησκευτικού τουρισμού είναι η πολύ μικρή βιβλιογραφία που υπάρχει σχετικά με αυτόν και κυρίως η έλλειψη σημαντικών στατιστικών στοιχείων που θα βοηθούσαν σημαντικά στο να βρεθούν οι κυριότεροι πόλοι έλξης των επισκεπτών. Γι αυτό το λόγο κάθε μελέτη πάνω σε αυτό το θέμα πρέπει να γίνει με την υπόθεση ότι ξεκινάμε από το μηδέν όσον αφορά τις γνώσεις μας πάνω στην επισκεψιμότητα των προορισμών.

2.3 Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη του θρησκευτικού τουρισμού στον Νομό Χανίων, οι δυνατότητες που υπάρχουν και η προώθησή του στην αγορά.

Ο Νομός Χανίων είναι ένας από τους πλουσιότερους της Ελλάδας όσον αφορά την ποικιλία των μνημείων που υπάρχουν σε αυτόν, καθώς έχει πλούσια ιστορία που περιλαμβάνει όλες τις σημαντικές πτυχές της ελληνικής ιστορίας. Το σημαντικό όμως είναι ότι πολλά από τα μνημεία αυτά χρονολογούνται στην πρώτη χιλιετία μετά Χριστού, κατά την Βυζαντινή ή Ενετική εποχή. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν πάρα πολύ τόποι που παρουσιάζουν εξαιρετικό θρησκευτικό ενδιαφέρον. Σύμφωνα με τον Σεραφείμ Πολύζο (Πολύζος 2010), υπάρχουν 11 μνημεία υψηλού θρησκευτικού ενδιαφέροντος στον Νομό Χανίων, ενώ υπάρχουν συνολικά 330 βυζαντινές εκκλησίες διάσπαρτες στον Νομό[24]. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το Βυζαντινό και Μεταβυζαντινό μουσείο, που στεγάζεται στο χώρο που υπήρχε το καθολικό της μονής των Φραγκισκανών, San Salvatore, που ιδρύθηκε τον 15ο αιώνα. Επίσης, επειδή τα Χανιά, και η Κρήτη γενικότερα, είναι από τα πιο αναπτυγμένα τουριστικά γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας, υπάρχει έτοιμη μια πολύ καλή υποδομή για την ανάπτυξη ενός ακόμη είδους τουρισμού. Όλα αυτά κάνουν την ιδέα ανάπτυξης του θρησκευτικού τουρισμού στα Χανιά άκρως δελεαστική.

Παρόλο που τα Χανιά είναι ένας από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς της χώρας, η τωρινή κατάσταση στην οικονομία έχει αντίκτυπο στον τουρισμό της περιοχής. Γι αυτό το λόγο είναι αναγκαίο να ενισχυθεί αυτός ο πολύ σημαντικός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής και ένας πολύ καλός τρόπος για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι με την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού και σε σχέση με άλλες μορφές τουρισμού που είδαμε (αγροτουρισμός, αθλητικός τουρισμός κτλ) δεν έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα στη χώρα μας γενικότερα και στον Νομό Χανίων ειδικότερα. Επειδή

είναι μια μορφή τουρισμού που αποδεδειγμένα λειτουργεί ευεργετικά για απομακρυσμένες περιοχές που έχουν μνημεία έντονου θρησκευτικού ενδιαφέροντος μπορεί να βοηθήσει πολλές περιοχές του νομού που πληρούν αυτά τα χαρακτηριστικά και που αν επικεντρωνόμασταν μόνο στον μαζικό ή σε λίγες μόνο εναλλακτικές μορφές τουρισμού θα έμεναν ανεκμετάλλετες.

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 3

3.1 Περιγραφή του προϊόντος (επιλεγμένοι θρησκευτικοί τουριστικοί προορισμοί των Χανίων)

Στην ενότητα αυτή αναφέρονται ορισμένες μονές έντονου θρησκευτικού ενδιαφέροντος στον Νομό Χανίων. Για κάθε μια από αυτές δίνεται μια μικρή περιγραφή όπου αναλύεται η ιστορία της κάθε Μονής, ο τρόπος πρόσβασης σε κάθε μια από αυτές, καθώς οι ιδιαιτερότητες της, ενώ δίνεται και η ιστοσελίδα της κάθε Μονής, αν υπάρχει.

Οι περισσότερες πληροφορίες για κάθε μονή γενικά έχουν ληφθεί από την ιστοσελίδα: <http://www.incrediblecrete.gr/57/index.el.html>.

Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή μονή Χρυσοπηγής

Πρόσβαση

Η μονή Χρυσοπηγής βρίσκεται κοντά στην πόλη των Χανίων στον δρόμο προς την Σούδα. Το γεγονός αυτό κάνει την πρόσβαση στην μονή ιδιαίτερα εύκολη και την καθιστά σημαντικό προορισμό. Οι ώρες επίσκεψης είναι καθημερινά από 08:00 μέχρι 12:00 και από τις 3:30 μέχρι τις 06:00. Το Σαββατοκύριακο και στις μεγάλες γιορτές τελείται Θεία Λειτουργία.

Ιστορία

Η μονή ιδρύθηκε τον 16^ο αιώνα κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας στην Κρήτη. Πολύ σύντομα αναδείχτηκε σε σημαντικό θρησκευτικό και πνευματικό κέντρο. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας μετατράπηκε σε πατριαρχικό σταυροπήγιο. Αυτό σημαίνει ότι πήρε την ευλογία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και διοικητικά υπαγόταν απευθείας σε αυτό. Την περίοδο αυτή η μονή έπεσε σε παρακμή με αποκορύφωμα την καταστροφή της το 1821. Ξαναχτίστηκε και επανδρώθηκε εκ νέου το 1848. Την περίοδο της Γερμανικής κατοχής χρησιμοποιήθηκε από τους κατακτητές ως επιτελείο. Οι μοναχοί απομακρύνθηκαν και προκλήθηκαν φθορές στην μονή. Τα επόμενα χρόνια η

μονή βίωσε μια νέα παρακμή έως ότου το 1976 αναβίωσε ως γυναικείο κοινόβιο.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Σήμερα η μονή λειτουργεί παράλληλα και ως θρησκευτικό και λαογραφικό μουσείο. Εντός της μονής υπάρχουν τα παρεκκλήσια του αγίου Ιωάννη του θεολόγου και της αγίας Αικατερίνης. Στην μονή εξασκούνται από τις αδελφές οι εξής παραδοσιακές τέχνες:

- Τοιχογραφία ναών
- Κηροπλαστική
- Παρασκευή λιβανιού και χειροποίητου σαπουνιού
- Αγιογραφία
- Έκδοση θρησκευτικών βιβλίων
- Λιθογλυπτική
- Μελισσοκομία
- Χρυσοκεντητική
- Βιολογική γεωργία

Όσον αφορά την τελευταία, όλη η έκταση που ανήκει στο μοναστήρι βρίσκεται σε κατάσταση βιολογικής καλλιέργειας. Τα προϊόντα που παρασκευάζονται χρησιμοποιούνται για την διατροφή του προσωπικού της μονής και των επισκεπτών, ενώ το ελαιόλαδο που παρασκευάζεται διατίθεται προς πώληση.

Χάρη στις προσπάθειες της αδελφότητας της μονής, έχει αναστηλωθεί το παλιό μετόχι της Αγίας Κυριακής, το οποίο βρίσκεται σε απόσταση 12 χλμ από τα Χανιά. Η περιοχή στο μετόχι είναι σήμερα προστατευόμενος βιότοπος.

Η μονή λειτουργεί και ως τόπος άσκησης μοναχικής ζωής για όλους τους ενδιαφερόμενους.

Ιστοσελίδα μονής: <http://www.imx.gr/>

Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

Πρόσβαση

Η μονή Τιμίου Προδρόμου βρίσκεται στη χερσόνησο του ακρωτηρίου, ένα μέρος ιδιαίτερα σημαντικό για την μοναστική παράδοση του Νομού Χανίων και πιο συγκεκριμένα στο χωριό Κορακίες. Το μοναστήρι είναι προσβάσιμο με το αστικό λεωφορείο (40 λεπτά από το κέντρο των Χανίων με αυτό τον τρόπο συγκοινωνίας).

Ιστορία

Η οροσειρά που το περιβάλλει από τα βορειοανατολικά με ψηλότερο σημείο (528μ.) το Όρος Σκλόκα, έδωσε καταφύγιο σε πολλούς ασκητές διά μέσου των αιώνων, σπουδαιότερος των οποίων είναι ο Άγιος Ιωάννης ο Ερημίτης, ο οποίος έζησε σε μία σπηλιά, στη βορειότερη πλαγιά του Ακρωτηρίου.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Σήμερα η μονή Τιμίου Προδρόμου είναι γυναικείο μοναστήρι.

Μονή Παζίνου

Πρόσβαση

Η μονή Παζινού βρίσκεται στο χωριό Παζινός, πολύ κοντά στο αεροδρόμιο των Χανίων. Χρησιμοποιώντας την ίδια διαδρομή με την οποία κάποιος μπορεί να φτάσει στις Κορακίες και συνεχίζοντας προς αεροδρόμιο μπορεί να φτάσει στον Παζινό σε περίπου 10 λεπτά

Ιστορία

Η μονή δημιουργήθηκε κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας στον 16^ο αιώνα.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Η μονή αυτή ακολουθεί τα δυτικά πρότυπα αρχιτεκτονικής, αφού ο ναός είναι χτισμένος στο κέντρο του συγκροτήματος. Παλαιότερα είχαν πραγματοποιηθεί εργασίες στη βόρεια πλευρά στο ναό, το ηγουμενείο και ελαιουργείο. Σήμερα το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην περίκλειστη στοά με τα κελιά των μοναχών (chiostro).

Ειδικότερα στα νότια του συγκροτήματος υπάρχει μεγάλο αίθριο με δύο πηγάδια, στα οποία οδηγούνταν τα όμβρια των δωματών. Το αίθριο είναι υπερυψωμένο σε σχέση με τη στοά που το περιβάλλει. Η στοά της βόρειας, δυτικής και νότιας πλευράς του αίθριου, καλύπτεται με θόλους που στηρίζονται στα κελιά και σε μικρές τοξοστοιχίες προς την πλευρά του αίθριου. Περιμετρικά της στοάς διατάσσονται τα κελιά, το μαγειρείο και η τράπεζα.

Μεγάλο μέρος των λίθινων στοιχείων της στοάς και των κελιών έχουν αποσθρωθεί. Τα δάπεδα είναι όλα χωμάτινα. Τα επιχρίσματα είναι αποσθρωμμένα, ενώ δεν υπάρχουν ηλεκτρικές εγκαταστάσεις. Τέλος τα

κουφώματα των ανοιγμάτων των κελιών, όπου αυτά υπάρχουν, έχουν φθαρεί ανεπανόρθωτα.

Μονή Γουβερνέτου

Πρόσβαση

Η μονή Γουβερνέτου βρίσκεται στο βόρειο μέρος της χερσονήσου Ακρωτηρίου. Συνεχίζοντας βόρεια από την Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων και στρίβοντας δεξιά από τις Κουμάρες ο επισκέπτης μπορεί να φτάσει στην Μονή μετά από 5-10 λεπτά.

Ιστορία

Η μονή χτίστηκε μεταξύ 1537 και 1548. Δημιουργήθηκε από μοναχούς που μετακινήθηκαν εκεί από την Μονή Καθολικού στα βόρεια με σκοπό να γλιτώσουν από τις επιδρομές πειρατών. Γνώρισε περίοδο ακμής τον 16^ο αιώνα όπου δεχόταν πλήθος προσκυνητών, αφού η μονή συνδέθηκε με τον Άγιο Ιωάννη τον Ερημίτη. Η μονή είχε υποστεί καταστροφές το 1765 καθώς και κατά την διάρκεια της επανάστασης του 1821. Μετά την απελευθέρωση άκμασε και πάλι χάρη στην μεγάλη κτηνοτροφική περιουσία που είχε στην ιδιοκτησία της. Σε αυτόν τον αιώνα η μονή πήρε την σημερινή νεοκλασική της μορφή.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Η μονή είναι κατασκευασμένη ως εξής. Το καθολικό της βρίσκεται στο κέντρο με ένα τετράπλευρο περίβολο να το περιβάλλει. Ο τύπος του Καθολικού είναι τρίκογχο με τρούλο και πλάγια. Η μονή διαθέτει αποθήκη λαδιού και κρασιού, τράπεζα, κελιά, μαγειρεία και φούρνο.

Μονή Αγίας Τριάδας Τζαγκαρόλλων

Πρόσβαση

Η τοποθεσία της μονής είναι περίπου 2,5 χιλιόμετρα βόρεια του αεροδρομίου των Χανίων.

Ιστορία

Οι Ενετοί Ιερεμίας και Λαυρέντιος Τζαγκαρόλλος, άνθρωποι σημαντικοί και με μεγάλη επιρροή τόσο στους Καθολικούς, όσο και στους Ορθόδοξους κατοίκους του νησιού, είναι υπεύθυνοι για την ανέγερση του ναού στις αρχές του 17^{ου} αιώνα. Ο Ιταλός αρχιτέκτονας Sebastiano Serlio φαίνεται να

επηρέασε την αρχιτεκτονική της μονής και γι αυτό η τελευταία έχει τεχνοτροπία της αρχιτεκτονικής της Βερόνας.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Η Μονή είναι σταυροπηγιακή, όπως την Μονή Χρυσοπηγής. Στο μοναστήρι υπάρχει ένα μικρό μουσείο με εικόνες και εκκλησιαστικά σκεύη. Σημαντικές εικόνες που εκτίθενται είναι εικόνες του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου που χρονολογείται από τον 16^ο αιώνα, του ένθρονου Χριστού, του Αγίου Νικολάου, της Ζωοδόχου πηγής και της δευτέρας παρουσίας, όλες του 17^{ου} αιώνα. Επίσης εκτίθεται και ένα χειρόγραφο ειλητό, το οποίο είναι ύφασμα που καλύπτει την άγια τράπεζα με την εικόνα του Πανάγιου Τάφου το οποίο χρονολογείται από τον 12^ο αιώνα. Επίσης παράγεται από τους μοναχούς βιολογικό λάδι, κρασί, ξύδι, σαπούνι από ελαιόλαδο και μέλι.

Μονή Καθολικού

Πρόσβαση

Η μονή Καθολικού βρίσκεται στο βορειότερο άκρο της χερσονήσου Ακρωτηρίου. Απέχει περίπου 20 χιλιόμετρα από τα Χανιά. Βρίσκεται κοντά στην έξοδο του φαραγγιού Αυλάκι. Η πρόσβαση στο μοναστήρι μπορεί να γίνει μόνο με τα πόδια, αφού ο μόνος τρόπος για να φτάσει κανείς εκεί είναι μέσω ενός μικρού δρόμου ακατάλληλου για οχήματα. Ξεκινώντας από την Μονή Γουβερνέτου μπορεί κανείς να φτάσει στο μοναστήρι σε περίπου 20 με 30 λεπτά.

Ιστορία

Αν και δεν είναι απόλυτα γνωστό, το μοναστήρι θεωρείται ένα από τα αρχαιότερα, αν όχι το αρχαιότερο σε ολόκληρο το νησί[25]. Χρονολογείται από τα μέσα του 11^{ου} αιώνα και ιδρυτής του υπήρξε ο Άγιος Ιωάννης ο Ερημίτης. Οι πρώτοι μοναχοί που εγκαταστάθηκαν ζούσαν σε σπηλιές γύρω από την περιοχή, όπως και ο Άγιος Ιωάννης. Με το κτίσιμο της μονής κτίστηκαν και τα κελιά που θα στέγαζαν τους μοναχούς. Η περιοχή ήταν συχνός στόχος πειρατών την περίοδο εκείνη και έτσι οι μοναχοί αναγκάστηκαν να μεταφερθούν στην ενδοχώρα, ιδρύοντας έτσι την Μονή Γουβερνέτου.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Σήμερα η μονή είναι ακατοίκητη. Παρόλα αυτά αποτελεί ενδιαφέροντα προορισμό, γιατί είναι κτισμένη σε βραχώδες έδαφος. Επίσης η γύρω περιοχή είναι ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, με μικρούς κόλπους με γαλαζοπράσινα νερά.

Μονή Οδηγήτριας Γωνιάς

Πρόσβαση

Η μονή αυτή βρίσκεται βορειοδυτικά της κωμόπολης του Κολυμπαρίου δυτικά των Χανίων στη βάση της χερσονήσου Σπάθα.

Ιστορία

Το μοναστήρι ιδρύθηκε στα μέσα του 14^{ου} αιώνα. Ο τύπος αρχιτεκτονικής του είναι μονόχωρο καμαροσκεπαστό. Κατά τα τέλη του 15^{ου} αιώνα τοιχογραφήθηκε και επεκτάθηκε προς τα δυτικά. Στον επόμενο αιώνα κτίστηκε ένα ακόμα κλίτος προς τα νότια και ανοίχτηκε τοξωτό άνοιγμα επικοινωνίας προς την ανατολική πλευρά. Κατά τον 17^ο αιώνα η μονή ξανακτίστηκε εκ νέου σε μικρή απόσταση ανατολικότερα. Ο λόγος ήταν η εύρεση εικόνας της Παναγίας από τους μοναχούς Βλάσιο τον Κύπριο και τον Βενέδικτο Τζαγκαρόλλο. Το έδαφος της περιοχής είχε μεγάλη κλίση και έτσι οι χώροι της καινούργιας μονής σκάφτηκαν στο έδαφος, ενώ δημιουργήθηκε και επίπεδο για να στεγάσει το κυρίως συγκρότημα. Τον 19^ο αιώνα προστέθηκε νάρθηκας, κωδωνοστάσιο και επιπλέον παρεκκλήσια

Ιδιαιτερότητες της μονής

Η αρχιτεκτονική της Μονής είναι ένα μείγμα της ορθόδοξης παράδοσης με επιμέρους δυτικά στοιχεία που ακολουθούσαν τα πρότυπα του μανιερισμού, ρεύματος ιδιαίτερας δημοφιλούς στην Ιταλική Αναγέννηση. Στην βορειοανατολική πλευρά υπάρχει η τράπεζα της Μονής και στην νοτιοανατολική το Ηγουμενείο. Στους τοίχους της μονής υπάρχουν ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες δημιουργημένες από τον ζωγράφο Παρθένιο, καθώς και από άλλους εκπροσώπους της Κρητικής σχολής. Στην νότια πλευρά υπάρχει το σκευοφυλάκιο όπου διασώζεται μια σημαντική συλλογή φορητών εικόνων, άμφια, σταυροί, καθώς και ένα αντιμήνσιο του Πατριάρχη Αλεξάνδρειας Μελέτιου Πηγά. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η βιβλιοθήκη της Μονής με χειρόγραφα από τις περιόδους του 17^{ου} με 19^{ου} αιώνα.

Μονές χερσονήσου Σπάθα Ρωδοπού

Πρόσβαση

Οι μονές αυτές βρίσκονται τριγύρω από οικισμό του Ρωδοπού, στην μέση περίπου της χερσονήσου Σπάθα. Πιο συγκεκριμένα το καθολικό της Μονής του Αγίου Γεωργίου, βρίσκεται κοντά στις Μένιες, το καθολικό της Μονής του Αγίου Παύλου, σε ορμίσκο της Σπάθας, Η μικρή μονή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στη γραφική κοιλάδα του Γκιώνα.

Ιστορία

Ο Ρωδοπός γνώρισε περίοδο ακμής κατά την Ενετοκρατία. Στην περιοχή είναι διάσπαρτοι μικροί ναοί που μετασχηματίστηκαν σε μονές τον 15^ο με 16^ο αιώνα. Το καθολικό της Μονής Αγίου Γεωργίου κατασκευάστηκε τον 14^ο αιώνα και έκτοτε έχει δεχθεί πολλές ανακατασκευές. Το καθολικό της Μονής του Αγίου Παύλου χρονολογείται στα τέλη του 14ου αιώνα. Η μονή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου χρονολογείται στο 16ο αιώνα και είναι ένας από τους σπουδαιότερους τόπους προσκυνήματος στην Κρήτη. Αναφέρεται στις βενετσιάνικες πηγές ως San Zuanne sto Chiona (στο Χιονά). Ο ναός κτίστηκε αρχικά μονόκλιτος κατά τον 16ο αιώνα και επεκτάθηκε σταδιακά σε δίκλιτο, καθώς ένας μεγάλος αριθμός από προσκυνητές φτάνουν κάθε χρόνο στη μνήμη του αγίου, ημέρα κατά την οποία γίνονται και πολλές βαπτίσεις.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Στο καθολικό της Μονής του Αγίου Γεωργίου, ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει παράσταση ιεράρχη, που αποκαλύφθηκε και είναι έργο ενός άριστου τεχνίτη. Καλής ποιότητας έργο λαϊκού τεχνίτη, που επηρεάζεται από τις τάσεις της Μακεδονικής Σχολής, είναι και ο διάκοσμος του ανατολικού μέρους του μονόχωρου καθολικού της Μονής του Αγίου Παύλου.

Στην μονή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου σε μικρή στέρνα ομβρίων, μέσα στο ναό, βρέθηκαν αγγεία και νομίσματα από το 12ο αιώνα. Δυτικά του ναού είναι κτισμένο δίδυμο, θολωτό κτίσμα της Μονής και δυτικά μια σειρά από μεταγενέστερα κελιά για την εξυπηρέτηση των προσκυνητών.

Ναός Ζωοδόχου Πηγής

Πρόσβαση

Ο Ναός βρίσκεται μεταξύ των οικισμών Αλικιανός και Κουφός, περίπου 12 χιλιόμετρα από τα Χανιά.

Ιστορία

Ο Ναός κτίστηκε το 1030. Ο κτήτορας του Ναού ήταν ο Ιωάννης ο Ερημίτης, γι αυτό και ο Ναός λέγεται αλλιώς και Ναός του Άγιου κυρ Γιάννη. Τον 14^ο αιώνα το νοτιοανατολικό σταυροθόλιο κατέρρευσε και στην θέση του χτίστηκε ημικυλινδρική καμάρα. Το νοτιοδυτικό θύρωμα του ναού με οξύκορφο τόξο ανακατασκευάστηκε τον 15^ο αιώνα. Ο ναός ήταν ερειπωμένος για πολλά χρόνια, όμως σιγά σιγά αναστηλώθηκε, αρχικά από τους κατοίκους της γύρω περιοχής και στην συνέχεια από τον ακαδημαϊκό Α. Ορλάνδο το 1950.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Ο Ναός ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο του σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο. Οι επιφάνειες του Ναού διαμορφώνονται πλαστικά με διπλά τυφλά αψιδώματα, ενώ χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της κρυμμένης πλίνθου και της εγχάραξης στο κονίαμα ψευδοτοιχοποιίας. Ο τρούλος του ναού έχει ανακατασκευαστεί σύμφωνα με τα πρότυπα του διακόσμου της αψίδας και τον τρούλο του Ναού του Αγίου Δημητρίου στο Ρέθυμνο.

Ο εσωτερικός διάκοσμος των επιφανειών μέσα στον ναό έχει δύο στρώματα. Το πρώτο δημιουργήθηκε τον 11^ο αιώνα και ανακαλύφθηκε κατά τις εργασίες συντήρησης στο βορειοανατολικό γωνιαίο διαμέρισμα, αλλά δεν βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση. Το δεύτερο περιλαμβάνει την Παναγία Πλατυτέρα στην αψίδα, μορφές ολόσωμων και στηθαίων αγίων, σκηνές του ευαγγελικού κύκλου. Μεταξύ των σκηνών στη θέση του μεταγενέστερου, κτιστού τέμπλου, παριστάνεται ο Ιωάννης ο Ξένος ανάμεσα σε μαθητές του.

Άγιος Γεώργιος Μύθημνας Κισσάμου

Πρόσβαση

Ο ναός βρίσκεται στον αρχαιολογικό χώρο της Μύθημνας, κοντά στον Δραπανιά Κισσάμου.

Ιστορία

Η κατασκευή του ναού πραγματοποιήθηκε κατά το πρώτο μισό του 15ου αιώνα, στη θέση Υστερορωμαϊκού λουτρού.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Ένα μέρος των τοίχων του λουτρού είναι ενσωματωμένο στην τοιχοποιία του ναού. Ο ναός σωζόταν σε κακή κατάσταση και ο τοιχογραφικός διάκοσμος ήταν καλυμμένος από ασβέστη. Στα πλαίσια του ΠΕΠ (Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα) Κρήτης πραγματοποιήθηκαν εργασίες στερέωσης

και αποκατάστασης του ναού, διαμόρφωσης του χώρου, αποκάλυψης και συντήρησης του τοιχογραφικού διάκοσμου.

Ο διάκοσμος σώζεται αποσπασματικά και είναι έργο καλής ποιότητας του α΄ μισού του 15ου αιώνα. Ιδιαίτερο εικονογραφικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η απεικόνιση της Αγίας Τριάδας στο ανατολικό τύμπανο με τη μορφή του τριπρόσωπου και αντί του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, της παράστασης του οσίου Παχωμίου με τον άγγελο, που φέρει το μοναχικό σχήμα.

Ναός Αγίου Νικολάου στα Κυριακοσέλια

Πρόσβαση

Ο ναός αυτός βρίσκεται στον οικισμό Κυριακοσέλια στους πρόποδες των Λευκών Όρεων. Στον οικισμό υπάρχει ένα βυζαντινό φρούριο που έλεγχε τον κύριο οδικό άξονα προς τα δυτικά και την είσοδο στον κόλπο της Σούδας.

Ιστορία

Ο ναός χτίστηκε περί τον 11ο αιώνα ως μονόχωρος, καμαροσκέπαστος, πιθανώς με τρουλοκαμάρα. Κατά τον 13ο αιώνα ο ναός υπέστη εκτεταμένες μετατροπές, όπως η υπερύψωση των πλαγίων κεραιών, η απόδοση στη στέγαση σταυροειδούς μορφής και η προσθήκη ενός εξαιρετικού ραδινού τρούλου. Στις αρχές του 20ού αιώνα κατεδαφίστηκε ο δυτικός τοίχος και προστέθηκε μονόχωρη επέκταση. Την ίδια εποχή ο ναός διακοσμήθηκε με λαμπρό διάκοσμο, που σώζεται σε μεγάλη έκταση.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Αρχαϊκά στοιχεία όπως η μεγάλη ημικυλινδρική αψίδα με το ισοϋψές τρίλοβο παράθυρο, η χρήση ζωνών από πλίνθο, σε συνδυασμό με κοινή τοιχοποιία, συνυπάρχουν με σύγχρονα, όπως η πλαστική διαμόρφωση των όψεων με τυφλά αψιδώματα, που φτάνουν από την πρωτεύουσα μετά την απελευθέρωση της Κρήτης από τους άραβες.

Στο τεταρτοσφαίριο της κόγχης του ιερού εικονίζεται η Παναγία ένθρονη ανάμεσα σε δυο σεβίζοντες αγγέλους, η κοινωνία των Αποστόλων σε δυο σκηνές και χαμηλά συλλειτουργούντες ιεράρχες και ο Μελισμός. Τον τρούλο καταλαμβάνει ο Χριστός Αντιφωνητής με τους τέσσερις σεβίζοντες

αρχαγγέλους, προφήτες στο τύμπανο και ευαγγελιστές στα σφαιρικά τρίγωνα.

Το ανατολικό τμήμα της ημικυλινδρικής καμάρας καταλαμβάνει μνημειακή παράσταση της Ανάληψης και το δυτικό η Πεντηκοστή. Στους ανατολικούς πεσσούς, που φαίνεται ότι έπαιζαν το ρόλο τέμπλου εικονίζονται ο Χριστός Αντιφωνητής, η Παναγία Βλαχερνίτισσα, ο Άγιος Νικόλαος επίσκοπος Μύρων ο Άγιος Νικόλαος ο Ομολογητής από την Κυδωνία, στον οποίο φαίνεται ότι ήταν αφιερωμένος ο ναός. Χαμηλά εικονίζονται ολόσωμοι άγιοι με έμφαση στους ιεράρχες ανατολικά και οσίους και ομολογητές δυτικά. Τις υπόλοιπες επιφάνειες καταλαμβάνουν παραστάσεις από τρεις εικονογραφικούς κύκλους, το θεομητορικό με έμφαση στη νεότητα της Θεοτόκου, τον εξαιρετικά αναπτυγμένο ευαγγελικό και το βίο του Αγίου Νικολάου Μύρων, δεδομένου ότι δε φαίνεται να υπήρχε εικονογραφικός κύκλος του Νικολάου του Ομολογητή.

Στις τοιχογραφίες του ναού των Κυριακοσελίων έχει χρησιμοποιηθεί η τεχνική της νωπογραφίας και πολυτελή χρώματα, όπως το "μπλε της Αιγύπτου". Σε πολλά σημεία, ιδίως σε πρόσωπα, όπου έχει χρησιμοποιηθεί και η ξηρογραφία, διακρίνονται οι γρήγορες γραμμές του προσχεδίου. Εικονογραφικά ακολουθείται η παράδοση του 12ου αιώνα και διακρίνονται σχέσεις με άλλα κρητικά μνημεία, όπως ο κοντινός ναός του Αγίου Γεωργίου στον Κουρνά. Τεχνοτροπικά αναγνωρίζονται περισσότεροι από ένας ζωγράφοι.

Σε γενικές γραμμές στο πλάσιμο των όγκων ακολουθούνται διαδικασίες της κομνήνειας παράδοσης με υποχώρηση της γραμμικότητας και της τυποποίησης σε μια πρώιμη εμφάνιση των τάσεων, που θα επικρατήσουν στην περίοδο των Παλαιολόγων. Εξαιρετική ποιότητα διακρίνεται και στην απόδοση των μορφών, έργων ενός εξαιρετικής ικανότητας ζωγράφου. Έχουν χρονολογηθεί στην τέταρτη δεκαετία του 13ου αιώνα.

Μονή Αγίου Γεωργίου

Πρόσβαση

Η Μονή του Αγίου Γεωργίου στο Καρύδι Αποκορώνου βρίσκεται περίπου 2 χιλιόμετρα νότια του Βάμου.

Ιστορία

Πριν την ίδρυση του μοναστηριού, η περιοχή ήταν οικισμός και φέουδο ενός Ενετού άρχοντα, του οποίου το σπίτι σώζεται ακόμη. Όταν ήρθαν οι Τούρκοι

στην Κρήτη, ανάγκασαν τους κατοίκους είτε να εγκαταλείψουν τον οικισμό, είτε να αλλαξοπιστήσουν. Τέσσερις οικογένειες αλλαξοπίστησαν και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό που μίσησαν τους Χριστιανούς. Έτσι, ζήτησαν από τους Τούρκους να μετατρέψουν την Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, που βρισκόταν στο χωριό, σε τζαμί. Γι' αυτό επέβαλαν εξαντλητικό φόρο στον ιερέα της εκκλησίας, ώστε να αναγκαστεί να εγκαταλείψει την εκκλησία και την περιουσία της. Ωστόσο, ο παπάς παραχώρησε την εκκλησία στη μονή της Αγίας Τριάδας των Τζαγκαρόλων, η οποία μπορούσε πλέον να πληρώνει τους φόρους.

Έκτοτε, μοναχοί της Αγίας Τριάδας ήρθαν στο Καρύδι και έκτισαν έναν νέο μεγαλύτερο ναό, με τη σημερινή μορφή του. Η περιουσία της μονής μεγάλωσε γρήγορα, καθώς πολλοί Χριστιανοί δώρισαν τις εκτάσεις τους στο μοναστήρι. Ακόμη και Τούρκοι παραχώρησαν την περιουσία τους στον Άη Γιώργη, τον οποίο γενικά σέβονται ως λαός.

Στη συνέχεια ο ναός ερημώθηκε για μεγάλο διάστημα, αλλά αναστηλώθηκε το 1996 και λειτουργεί ξανά. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το μοναστήρι είναι το μοναδικό της επαρχίας Αποκόρωνα και αποτελεί το πιο ενδιαφέρον συγκρότημα λαϊκής αρχιτεκτονικής του νομού Χανίων.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Σήμα κατατεθέν του μοναστηριού είναι το μεγάλο ελαιοτριβείο με τις 12 καμάρες, του οποίου η οροφή έχει καταρρεύσει. Στο εσωτερικό του βρίσκονται τέσσερις ελαιόμυλοι, από τους οποίους σώζονται μόνο οι κτιστές βάσεις, ενώ οι μυλόπετρες έχουν αφαιρεθεί. Το μεγάλο μέγεθος του ελαιοτριβείου αλλά και η ύπαρξη των τεσσάρων ελαιομύλων, μοναδική περίπτωση στα ελαιοτριβεία της Κρήτης, μαρτυρούν τις τεράστιες ποσότητες ελαιοκάρπου που συγκεντρώνονταν εδώ και, κατά συνέπεια, και την τεράστια παραγωγή λαδιού.

Μονή Παναγίας Χρυσοσκαλίτισσας

Πρόσβαση

Η Μονή Χρυσοσκαλίτισσας βρίσκεται στα δυτικά του Νομού Χανίων, κοντά στον κόλπο Στομίου. Μερικά χιλιόμετρα πιο νότια βρίσκεται το Ελαφονήσι, δημοφιλής τουριστικός προορισμός.

Ιστορία

Δεν έχουμε γραπτές μαρτυρίες για το ξεκίνημα του ιερού προσκυνήματος της Χρυσοσκαλίτισσας. Η παράδοση αναφέρει ότι η ιερότητα του χώρου αρχίζει με την εύρεση της εικόνας της Κοίμησης της Θεοτόκου σε κόγχη του βράχου.

Η εικόνα αυτή κρύφτηκε εδώ πιθανότατα την εποχή της εικονομαχίας 726-842 μ.Χ. Λέγεται μάλιστα ότι βρέθηκε από ένα γεωργό που έβλεπε σαν όραμα φλόγα καντηλιού τα βράδια. Πριν κτισθεί η Χρυσοσκαλίτισσα στη θέση της υπήρχε άλλος ναός στο όνομα της Κοίμησης της Θεοτόκου. Ήταν προσκολλημένος σε σπηλαιώδη βράχο. Στη σκέπη του βράχου υπήρχε και άλλος συνεχόμενος ναός της Αγίας Τριάδος.

Κάποτε αποφάσισαν να κτίσουν μεγαλύτερη την εκκλησία και σκέφτηκαν η ανέγερση να γίνει στους πρόποδες του βράχου, γιατί, έτσι θα απέφευγαν τις δυσκολίες και τον κόπο του ανεβάσματος των υλικών. Λέγεται ότι ενώ η εικόνα είχε μεταφερθεί αλλού, μυστηριακά γυρνούσε στη θέση που είχε πρωτοβρεθεί. Όλοι θεώρησαν το γεγονός θέληση της Παναγίας να κτισθεί ο ναός πάνω στο βράχο, πράγμα που έγινε.

Το όνομα το πήρε, (κατά την παράδοση πάντα), από ένα χρυσό σκαλοπάτι, το τελευταίο από τα ενενήντα οκτώ που είχε τότε. Λέγεται ότι μόνο όσοι πιστεύουν πραγματικά μπορούν να το δουν ακόμη. Ωστόσο, μια άλλη εκδοχή θέλει το σκαλοπάτι να έχει πωληθεί από το Πατριαρχείο για να αντιμετωπιστούν τα οικονομικά προβλήματα της μονής. Τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ο Πατριάρχης αναγκάστηκε να πουλήσει τα κτήματα της Μονής καθώς και το χρυσό σκαλοπάτι, για να πληρώσει τους βαρύτατους φόρους που είχε επιβάλει ο σουλτάνος, με συνέπεια την ερήμωση του Μοναστηριού. Την ημέρα του Πάσχα του έτους 1824 έγινε η μεγάλη σφαγή στο Λαφονήσι από τους Τουρκοαιγύπτιους. Στο πέρασμά τους χάλασαν δέκα εκκλησίες της περιοχής. Πέρασαν και από τη Χρυσοσκαλίτισσα που ήταν έρημη. Ήθελαν να την ισοπεδώσουν, αλλά τους εμπόδισε ένα σμήνος μελισσών, που είχε για κυψέλη την κόγχη που βρίσκεται το εικονοστάσι το οποίο συναντούμε, όταν ανεβαίνουμε στη Μονή.

Πρώτος, που κατοίκησε μετά την ερήμωση, ήταν ένας μοναχός Ιωαννίκιος από τα Κύθηρα. Μετά το θάνατό του ακολούθησε νέα ερήμωση. Το 1855 άρχισε η αναβίωση της Μονής με την εγκατάσταση του μοναχού Μανασσή Καραγιαννάκη. Καταγόταν από την οικογένεια των Γλυνιάδων του χωριού Ασκύφου Σφακίων. Από συνδρομές, άρχισε την ανακαίνιση της ερειπωμένης Μονής και από τα ερείπια έκτιζε νέα κτίρια. Μετά από μερικά χρόνια ήλθε στη Μονή ο Εμμανουήλ Καλιτσουνάκης καταγόμενος από το χωριό Τζιτζιφιά. Χειροτονήθηκε ιερομόναχος και πήρε το όνομα Μελέτιος. Ο Μανασσής έφερε την αργυρή εικόνα της Παναγίας από τη Σμύρνη. Το 1866 πέθανε ο Μανασσής αφήνοντας, μια μικρή περιουσία που είχε αγοράσει από

συνδρομές και χρήματα. Ο Μελέτιος συνέχισε επάξια το έργο του προϊσταμένου του Μανασσής και επί των ημερών του το μοναστήρι ήταν ιδιόρρυθμο. Τον Μελέτιο διαδέχθηκε ο Μανασσής κατά κόσμον Μιχαήλ Κατερινάκης από το Αμυγδαλοκεφάλι. Επί Μανασσής χάλασαν την παλιά εκκλησία και έκοψαν το βράχο για τη δημιουργία χώρου για το χτίσιμο της εκκλησίας που βλέπουμε σήμερα. Το κτίριο άρχισε με προθυμία και ζήλο την 9η Μαΐου 1894 και περατώθηκε την 10η Αυγούστου του ίδιου έτους. Τα εγκαίνια έγιναν την ημέρα της εορτής της Κοίμησης της Θεοτόκου (15 Αυγούστου). Το 1897 ο Μανασσής έφυγε στο εξωτερικό και τον διαδέχθηκε ο Γρηγόριος Πλοκαμάκης (από Πλοκαμιανά) που υπηρέτησε τη Μονή περισσότερο από μισό αιώνα. Αυτόν αναφέρει ο Καζαντζάκης στο έργο του «Αναφορά στον Γκρέκο».

Το 1900 η Μονή διαλύθηκε μαζί με άλλες μονές της Κρήτης. Επανιδρύεται σαν γυναικεία το 1940. Μετά την κατάληψη της Κρήτης από τους Γερμανούς, φιλοξενήθηκαν στη Μονή αρκετοί στρατιώτες, αγωνιστές και άλλοι που ανήκαν στην αγγλική κατασκοπεία. Το 1943 εγκαταστάθηκαν οι Γερμανοί κατακτητές στη Μονή (αφού έδιωξαν τους μοναχούς). Τότε πολυβολήθηκαν από αγγλικό αεροπλάνο. Σημάδια του πολυβολισμού φαίνονται σε χαμηλή εικόνα του τέμπλου. Η ζωή ξαναγύρισε μετά την 27η Ιανουαρίου 1944, ημέρα που έφυγαν οι Γερμανοί. Αυτή η ζωή συνεχίζεται αδιάκοπα από τους φιλόξενους και δραστήριους μοναχούς που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και κρατούν ζωντανό το ιερό αυτό προσκύνημα.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Ο ναός είναι δίκλιτος με τα κλίτη του αφιερωμένα στην Κοίμηση της Θεοτόκου και στην Αγία Τριάδα. Η Μονή είναι γυναικείο μοναστήρι με μορφή φρουρίου, σκαρφαλωμένο σε βράχο 35m με θέα στη θάλασσα]. Ένα αξιοσημείωτο γεγονός είναι ότι στην παραλία, κοντά στην μονή, ανακαλύφθηκε μικρός οικισμός ψαράδων της Μεσομινωϊκής Περιόδου. Η φημισμένη άγια εικόνα της Παναγίας που βρίσκεται στο Μοναστήρι χρονολογείται πάνω από 1000 χρόνια.

Ναός Μιχαήλ Αρχάγγελου Αράδαινας

Πρόσβαση

Ο ναός βρίσκεται στον έρημο σήμερα οικισμό της Αράδαινας, περίπου 7,5 χιλιόμετρα δυτικά της Χώρας Σφακιών.

Ιστορία

Ο ναός κτίστηκε κατά τις αρχές του 14ου αιώνα στη θέση του μεσαίου κλίτους της μίας από τις δύο παλαιοχριστιανικές βασιλικές που υπάρχουν στην έδρα της Επισκοπής "Φοινίκης ήτοι Αραδαίνης".

Ιδιαιτερότητες της μονής

Ο Ναός διαφέρει από στους υπόλοιπους σταυροειδείς με τρούλο ναούς της Κρήτης, διότι ακολουθεί εκφυλισμένες τάσεις της Ελλαδικής Σχολής ως προς την αρχιτεκτονική του. Έχει σταυροειδή αρχιτεκτονική και μικρά δωμάτια που συμπληρώνουν την εικόνα της δίνοντας της ένα ορθογώνιο σχήμα. Διαθέτει επίσης ένα θόλο με στενά παράθυρα καμπύλου σχήματος καθώς και τοιχογραφίες του 14ου αιώνα. Μια από αυτές απεικονίζει το δωρητή της εκκλησίας. Το εικονογραφικό πρόγραμμα περιλαμβάνει όρθιους αγίους χαμηλά και σκηνές από τον ευαγγελικό κύκλο, το συναξάρι των Αρχαγγέλων, το βίο του Αγίου Νικολάου και τη Δευτέρα παρουσία. Ο τοιχογραφικός διάκοσμος χρονολογείται τις πρώτες δεκαετίες του 14ου αιώνα και μπορεί να αποδοθεί με μεγάλη πιθανότητα στο γνωστό ζωγράφο Μιχαήλ Βενέρη. Η καμπάνα της εκκλησίας έχει μια επιγραφή και μια ιχνογραφία αγίων. Στις 8 Νοεμβρίου η εκκλησία γιορτάζει τη γιορτή του Μιχαήλ Αρχάγγελου και είναι ανοικτή για το κοινό.

Παλαιοχριστιανική Μονή Αγίου Νικήτα

Πρόσβαση

Βρίσκεται περίπου 300 μέτρα βορειοανατολικά του φρουρίου του Φραγκοκάστελλου.

Ιστορία

Ο Ναός είναι κτισμένος πάνω στα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής, τοίχοι της οποίας και το ψηφιδωτό της δάπεδο διατηρούνται γύρω από το ναό.

Η βασιλική χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 6ου αιώνα, περίοδο κατά την οποία τα νότια παράλια του νησιού ακμάζουν. Κατά την ανασκαφή της βασιλικής διαπιστώθηκε ότι οι τοίχοι της σώζονται σε αρκετό ύψος κάτω από την επιφάνεια, γεγονός που δείχνει ότι ο ναός εγκαταλείφθηκε και παρήκμασε σταδιακά γύρω στα μέσα του 7ου αιώνα, εποχή κατά την οποία ξεκινούν οι αραβικές επιδρομές.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Η βασιλική του Αγίου Νικήτα είναι τρίκλιτη, συνολικού μήκους περίπου 26 μ. Αρχιτεκτονικά μέλη από τη βασιλική χρησιμοποιήθηκαν για την οικοδόμηση του φρουρίου. Ανατολικά καταλήγει σε ημικυκλική αψίδα και νότια σε νάρθηκα. Το ανατολικό τμήμα του νότιου κλίτους δεν έχει ανασκαφεί, ενώ ένα μεγάλο τμήμα του έχει καταστραφεί. Το ιερό βήμα καταλαμβάνει το ανατολικό τμήμα του μεσαίου κλίτους.

Επικοινωνούσε με μικρά ορθογώνια παστοφόρια, από τα οποία σώζεται μόνο το βόρειο. Το μεσαίο κλίτος ορίζεται από πολύ χαμηλούς κτιστούς στυλοβάτες, οι οποίοι διακόπτονται σε απόσταση περίπου 3,50 μ. από το δυτικό τοίχο του ναού. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ίσως εκεί να υπήρχε ένα είδος εσωνάρθηκα. Το δάπεδο της βασιλικής καλυπτόταν από ψηφιδωτό, το οποίο διατηρείται στο μεγαλύτερο μέρος του σε πολύ καλή κατάσταση. Έχει καταστραφεί μόνο στο ανατολικό μέρος του νότιου κλίτους και στο χώρο του ιερού.

Στο δάπεδο κυριαρχεί ο γεωμετρικός διάκοσμος, αλλά και παραστάσεις με ζώα, όπως η παράσταση του τράγου ανάμεσα σε βλαστούς στο βόρειο κλίτος. Τα σχέδια του δαπέδου της βασιλικής του Αγίου Νικήτα συνθέτουν ένα ενδιαφέρον σύνολο που διαφοροποιείται από την καθιερωμένη παράσταση των ψηφιδωτών της Κρήτης, το οποίο όμως τεχνοτροπικά δεν ξεφεύγει από τα επαρχιακά έργα των μέσων του 6ου αιώνα. Στο χώρο του ιερού βήματος της βασιλικής είναι χτισμένος ο μονόχωρος ναός του Αγίου Νικήτα. Για την κατασκευή του έχουν χρησιμοποιηθεί αρχιτεκτονικά μέλη από τη βασιλική, όπως οι δύο μαρμάρيني κίονες που έχουν εντοιχιστεί στο μέσο των πλάγιων τοίχων. Ως δάπεδο του ναού χρησιμοποιήθηκε το αρχικό ψηφιδωτό. Ο ναός έφερε τοιχογραφικό διάκοσμο, ο οποίος σήμερα κατά το μεγαλύτερο μέρος του είναι καλυμμένος ή εντελώς κατεστραμμένος. Μπορεί όμως κάποιος να διακρίνει ίχνη από την Κοίμηση της Θεοτόκου στο βόρειο τοίχο και την Ανάληψη στην κάμαρα του Ιερού.

Ναός Αγίου Γεωργίου Γεωργιούπολης

Πρόσβαση

Ο ναός του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται στο κέντρο του Κουρνά, ενός οικισμού με ενδιαφέρουσα λαϊκή αρχιτεκτονική, ο οποίος βρίσκεται 6 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Γεωργιούπολης, στο δρόμο για το Ρέθυμνο.

Ιστορία

Κτίστηκε στα τέλη του 12ου αιώνα, αρχικά στον τύπο της τρίκλιτης ξυλόστεγης βασιλικής με νάρθηκα και τυφλά αψιδώματα στις πλάγιες όψεις. Περί το 1230 προστέθηκε στα νότια το μονόχωρο, ξυλόστεγο κλίτος του Χριστού.

Αργότερα η ξύλινη στέγη αντικαταστάθηκε από οξυκόρυφες καμάρες με σφενδόνια στα κύρια κλίτη και ημικυλινδρικές στα δευτερεύοντα. Στα τέλη του 19ου αιώνα οι εσωτερικές τοξοστοιχίες, που χώριζαν τα κλίτη και ο νότιος τοίχος της αρχικής βασιλικής, αντικαταστάθηκαν από μεγάλα τόξα για την ενοποίηση του χώρου του κυρίως ναού, ενώ κατεδαφίστηκε ο νάρθηκας και προστέθηκε δυτικά κατάκοσμο, τρίλοβο καμπαναριό. Οι γωνίες ενισχύθηκαν από λαξευτούς πεσσούς. Αργότερα διανοίχτηκαν δυο μεγάλα παράθυρα στο νότιο και το βόρειο τοίχο.

Εσωτερικά αποκαλύφθηκε από τις εργασίες της 13ης ΕΒΑ (Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων) κάτω από τα ασβεστοκονιάματα, αποσπασματικά διατηρημένος τοιχογραφικός διάκοσμος, που χρονολογείται σε τρεις περιόδους.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Αρχικά τοιχογραφήθηκαν με την τεχνική της νωπογραφίας οι επιφάνειες της τρίκλιτης βασιλικής με ολόσωμους αγίους χαμηλά και ευαγγελικές σκηνές στα ανώτερα μέρη. Σε ιδιαίτερα καλή κατάσταση διατηρείται η παράσταση της Κοινωνίας των Αποστόλων σε δυο σκηνές πάνω από τους συλλειτουργούντες ιεράρχες και το Μελισμό της κεντρικής κόγχης. Στο τεταρτοσφαίριο εικονίζεται υπερμεγέθης, στηθαίος ο Χριστός Φωτοδότης με την Παναγία και τον Ιωάννη Πρόδρομο σε δέηση, σε μικρότερη κλίμακα.

Το πρώτο στρώμα ζωγραφικής, στο οποίο αναγνωρίζονται δυο ζωγράφοι, χρονολογείται περί τα τέλη του 12ου αιώνα και αποτελεί ένα εξαίρετο έργο της όψιμης κομνηνικής παράδοσης, που είχε επικρατήσει και στην Κρήτη. Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι, παρά τη χρήση της γραμμής στη σχεδίαση, διακρίνεται μια έντονη πλαστικότητα στην απόδοση των όγκων και μια διαφάνεια των χρωμάτων.

Το δεύτερο στρώμα επεκτείνεται στο κλίτος του Χριστού και στις επιφάνειες του τοξωτού ανοίγματος, που δημιουργήθηκε στο πάχος της τοιχοποιίας του ιερού και κατέστρεψε μέρος του αρχικού διακόσμου. Στην ίδια επέμβαση οφείλεται πιθανώς η μετατροπή του αρχικού νότιου κλίτους σε θολοσκέπαστο και η τοιχογράφησή του. Στο τεταρτοσφαίριο της κόγχης εικονίζεται και πάλι υπερμεγέθης, στηθαίος ο Παντοκράτορας και στον κύλινδρο συλλειτουργούντες ιεράρχες.

Το αρχικό στρώμα έχει σφυροκοπηθεί και καλυφθεί από νεώτερο. Στο άνοιγμα μεταξύ των δυο ναών σώζονται οι εξαιρετες μορφές των αγίων Στεφάνου και Γερμανού, που διακρίνονται για την έντονη ζωγραφικότητα στην απόδοση των προσώπων, αντίθετα με τα επίπεδα σώματα. Στο αέτωμα του δυτικού τοίχου διατηρείται αποσπασματικά η παράσταση της Σταύρωσης με τη νεανική μορφή του Ιωάννη του Θεολόγου δίπλα στον Εκατόνταρχο.

Ο αρχικός διάκοσμος του κλίτους του Χριστού χρονολογείται γύρω στην τρίτη δεκαετία του 13ου αιώνα, ενώ αργότερα επικαλύφθηκε εν μέρει από ένα επόμενο στρώμα ζωγραφικής. Η παράσταση της Δέησης στην κόγχη του Αγίου Γεωργίου, αντικαταστάθηκε επίσης από νεώτερη των αρχών του 14ου αιώνα. Ως προς την αρχιτεκτονική του ο αρχικός ναός του Αγίου Γεωργίου αποτελεί ένα δείγμα της εξέλιξης της μεσοβυζαντινής αρχιτεκτονικής στην Κρήτη με απλοποίηση των στοιχείων σε ένα λαϊκό επίπεδο. Ο αρχικός διάκοσμος επιβεβαιώνει το γεγονός ότι η Κρήτη κατά τη Μεσοβυζαντινή Περίοδο ήταν μια σημαντική από καλλιτεχνικής απόψεως επαρχία, στην οποία φτάνουν υψηλής ποιότητας επιδράσεις από την πρωτεύουσα και συνεχίζονται μέχρι περίπου τα μέσα του 13ου αιώνα.

Παλαιοχριστιανική βασιλική Αλμυρίδας

Πρόσβαση

Ο ναός βρίσκεται στην είσοδο του χωριού της Αλμυρίδας, στο νότιο άκρο του όρμου της Σούδας. Απέχει περίπου μισή ώρα από τα Χανιά

Ιστορία

Πρόκειται για τρίκλιτη παλαιοχριστιανική βασιλική του δεύτερου μισού του 6ου αιώνα.

Ιδιαιτερότητες της μονής

Σώζεται ψηφιδωτό δάπεδο στο κεντρικό κλίτος. Ανήκει στον τύπο της βασιλικής με εγκάρσιο κλίτος και νάρθηκα. Ανασκαφές πραγματοποιήθηκαν στο χώρο της βασιλικής μεταξύ 1974-1989, από την 13η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Στο λόφο Φοινικιάς, πάνω από τη θέση της βασιλικής, σώζονται τα ερείπια ελληνορωμαϊκής πόλης.

3.2 Προτεινόμενες διαδρομές προς τους προορισμούς

Παρακάτω προτείνονται μερικές διαδρομές, οι οποίες δίνουν την δυνατότητα στους τουρίστες που σκοπεύουν να κάνουν θρησκευτικό τουρισμό στα Χανιά να επισκεφτούν τις μονές που έχουν παρουσιαστεί προηγουμένως. Οι διαδρομές αυτές θα έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: καλύτερος υπολογισμός

- Μοιράζονται σε μονοήμερα, διήμερα και εξαήμερα πακέτα και συνεπώς ποικίλλουν σε διάρκεια ταξιδιού, διάρκεια παραμονής σε κάθε προορισμό και κόστος.
- Η εκκίνηση γίνεται πάντα στις 09:00 από την αγορά των Χανίων και η επιστροφή γίνεται στο ίδιο μέρος το πολύ μέχρι τις 17:00. Ο λόγος που έχουμε 8ωρες διαδρομές είναι ότι για διαδρομές που διαρκούν παραπάνω από αυτές τις 8 ώρες, θα πρέπει να πληρώσουμε τον ξεναγό παραπάνω αποζημίωση (σύμφωνα με την τοπική ομοιοεπαγγελματική συλλογική σύμβαση εργασίας ξεναγών Κρήτης και Σαντορίνης [26]).
- Το συνολικό κόστος υπολογίζεται ως εξής: το ενοικιαζόμενο λεωφορείο (minibus της Mercedes χωρητικότητας 30+1+1) έχει κατανάλωση 1 λίτρο/7 χιλιόμετρα [27], η μέση τιμή βενζίνης στον Νομό Χανίων υπολογίζεται στα 1,741 Ευρώ/λίτρο, ο μισθός του οδηγού είναι 27 Ευρώ (σύμφωνα με το Υπουργείο Εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης [28]) και ο μισθός του ξεναγού είναι 94 Ευρώ [29]. Ο τύπος που θα χρησιμοποιήσουμε είναι:

Κόστος καυσίμου (F)+Φθορές(F)+Απόσβεση Ιδιοκτησίας(F)+Μισθός οδηγού (O)+Ασφάλεια οδηγού (O)+ Μισθός Ξεναγού (G)=Συνολικό κόστος(E)

- Η μέση ταχύτητα του λεωφορείου θεωρείται ότι είναι 40 χλμ/ώρα, εκτός και αν δηλώνεται άλλη τιμή.
- Όσον αφορά το κόστος ανά επιβάτη, θεωρούμε ότι το λεωφορείο είναι πλήρες (άρα έχει 30 επιβάτες).

Διαδρομές για μονοήμερα πακέτα

Διαδρομή 1

Στην διαδρομή αυτή η στάση σε κάθε προορισμό θα διαρκεί μισή ώρα.
Επίσης προβλέπεται μονόωρο διάλλειμα στον Κίσσαμο.

Το πρόγραμμα της διαδρομής είναι το εξής:

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Μονή Χρυσοπηγής	9:05	9:35
Ναός Ζωοδόχου Πηγής	9:55	10:25
Μονή Γωνιάς	10:50	11:20
Μονές Σπάθας Ρωδοπού	11:30	12:00
Άγιος Γεώργιος Μήθυμνας Κισσάμου	12:20	12:50
Διάλλειμα μιας ώρας στον Κίσσαμο		13:50
Μονή Παναγίας Χρυσosκαλίτισσας	14:25	14:55
Αγορά Χανίων	16:25	

Συνολικό μήκος διαδρομής:

Από	προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Μονή Χρυσοπηγής	2,95
Μονή Χρυσοπηγής	Ναός Ζωοδόχου Πηγής	15,47
Ναός Ζωοδόχου Πηγής	Μονή Γωνιάς	20,48
Μονή Γωνιάς	Μονή Σπάθας Ροδωπού	7,09
Μονή Σπάθας Ροδωπού	Αγ Γεώργιος Μύθημνας Κισσάμου	19,25
Αγ Γεώργιος Μύθημνας Κισσάμου	Μονή Παναγιάς Χρυσοσκαλίτισσας	30,2
Μονή Παναγιάς Χρυσοσκαλίτισσας	Αγορά Χανίων	72,08
Σύνολο		167,52

Κόστος Βενζίνης: 41,66 Ευρώ

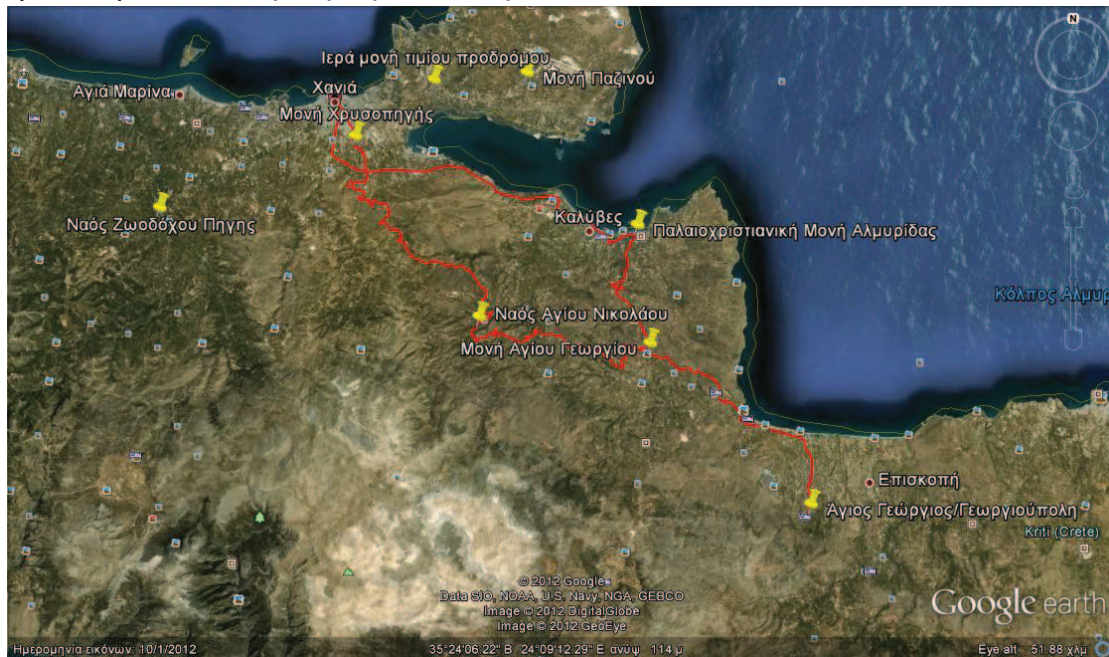
Συνολικό κόστος(Ε): 272,99 Ευρώ

Κόστος ανά επιβάτη: 9,1 Ευρώ

Προτεινόμενη τιμή εισιτηρίου: 14 Ευρώ/άτομο (Περίπου 50% πάνω από το κόστος ανά επιβάτη.)

Διαδρομή 2

Η διαδρομή αυτή είναι πολύ μικρότερη από την πρώτη, και για αυτό τον λόγο η στάση σε κάθε προορισμό θα διαρκεί 50 λεπτά

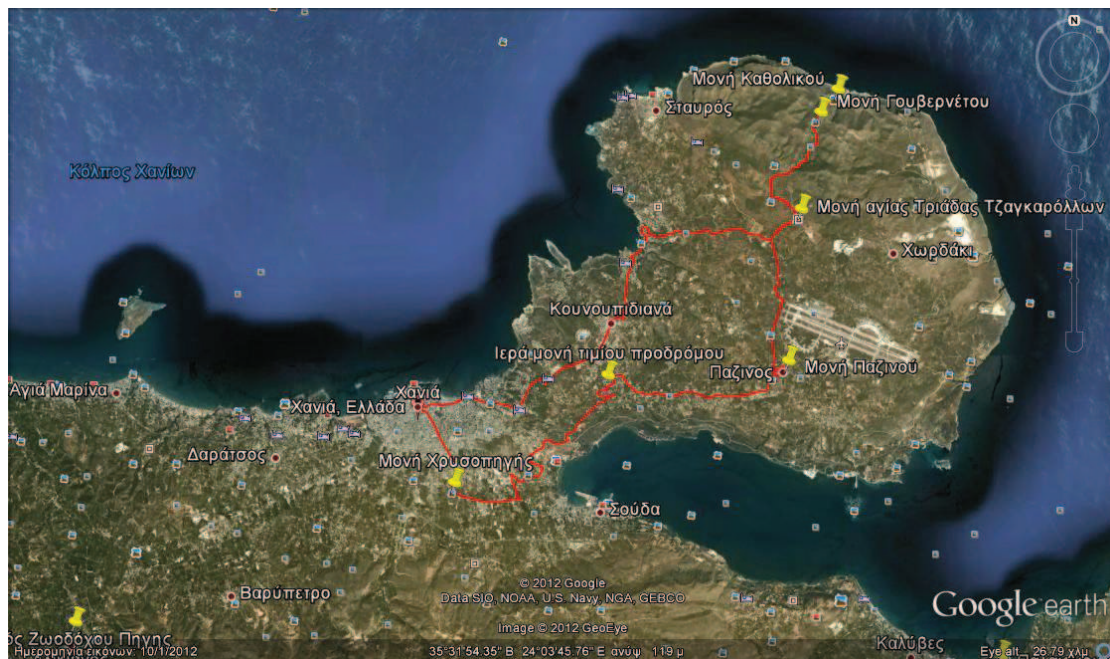

Τοποθεσία	Αφίξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Μονή Χρυσοπηγής	9:05	9:55
Παλαιοχριστιανική Μονή Αλμυρίδας	10:30	11:20
Μονή Γεωργίου	11:40	12:30
Ναός Αγίου Γεωργίου (Γεωργιούπολη)	13:00	13:50
Διάλλειμα στην Γεωργιούπολη		14:50
Ναός Αγίου Νικολάου (Κυριακοσέλλια)	15:35	16:25
Αγορά Χανίων		17:00

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Μονή Χρυσοπηγής	2,95
Μονή Χρυσοπηγής	Παλ. Μονή Αλμυρίδας	19,13
Παλ. Μονή Αλμυρίδας	Μονή αγίου Γεωργίου	10
Μονή αγίου Γεωργίου	Ναός αγίου Γεωργίου (Γεωργιούπολη)	16,63
Ναός αγίου Γεωργίου (Γεωργιούπολη)	Ναός Αγίου Νικολάου	15,65
Ναός Αγίου Νικολάου	Αγορά Χανίων	25,56
Σύνολο		89,92

Κόστος βενζίνης:	22,36 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	215,08 Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	7,17 Ευρώ
Προτεινόμενη τιμή:	11 Ευρώ

Διαδρομή 3

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Μονή Χρυσοπηγής	9:05	10:00
Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου	10:15	11:00
Μονή Παζινού	11:10	12:00
Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	12:10	13:00
Μονή Γουβερνέτου	13:06	13:55
Μονή Καθολικού	13:58	14:30
Στάση στον Καλαθά	14:50	15:50
Αγορά Χανίων	16:05	

Αγορά Χανίων	Μονή Χρυσοπηγής	2,95
Μονή Χρυσοπηγής	Ιερά μονή Τιμίου Προδρόμου	9,15
Ιερά μονή τιμίου Προδρόμου	Μονή Παζινού	6,22
Μονή Παζινού	Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	5,39
Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	Μονή Γουβερνέτου	4,02
Μονή Γουβερνέτου	Μονή Καθολικού	1,15
Μονή Καθολικού	Αγορά Χανίων	20,86
Σύνολο		49,74

Κόστος βενζίνης: 12,37 Ευρώ

Συνολικό κόστος: 185,11 Ευρώ

Κόστος ανά επιβάτη: 6,17 Ευρώ

Προτεινόμενη τιμή: 9,5 Ευρώ

Διαδρομή 4

Λόγω του ότι η διαδρομή είναι η μεγαλύτερη από τις προτεινόμενες, η συνήθης στάση δεν θα είναι μονώρη, αλλά θα διαρκεί μόλις μισή ώρα. Επίσης το λεωφορείο θα πρέπει να έχει μέση ταχύτητα τα 50 χλμ/ώρα.

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Μονή Χρυσοπηγής	9:05	9:35
Ναός Αγίου Νικολάου (Κυριακοσέλλια)	10:00	10:30
Ναός Μιχαήλ Άγγελου Αράδαινας	11:55	12:25
Παλαιοχριστιανική Μονή Αγίου Νικήτα	13:00	13:30
Στάση στην Χώρα Σφακίων	13:50	14:20
Μονή Γεωργίου	15:30	16:00
Παλαιοχριστιανική Μονή Αλμυρίδας	16:10	16:30
Αγορά Χανίων	17:00	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Μονή Χρυσοπηγής	2,95
Μονή Χρυσοπηγής	Ναός Αγίου Νικολάου	22,2
Ναός Αγίου Νικολάου	Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου Αραδαινας	68,77
Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου Αράδαινας	Παλαιοχριστιανική μονή αγίου Νικήτα	30,56
Παλαιοχριστιανική μονή αγίου Νικήτα	Μονή αγίου Γεωργίου	57,7
Μονή αγίου Γεωργίου	Παλ. Μονή Αλμυρίδας	10,03
Παλ. Μονή Αλμυρίδας	Αγορά Χανίων	22,25
Σύνολο		214,46

Κόστος βενζίνης: 160,02Ευρώ

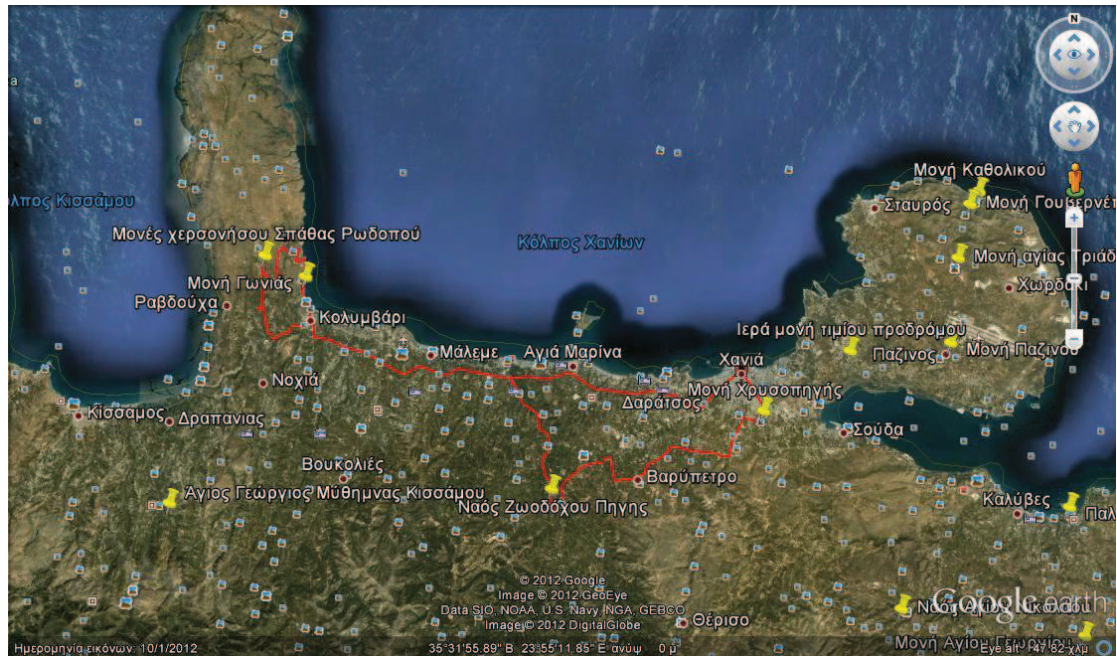
Συνολικό κόστος: 308,02Ευρώ

Κόστος ανά επιβάτη: 10,27Ευρώ

Προτεινόμενη τιμή: 16 Ευρώ

Διαδρομές για διήμερα πακέτα

Διαδρομή 1-1

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Μονή Χρυσοπηγής	9:05	9:50
Ναός Ζωοδόχου Πηγής	10:15	11:00
Μονή Γωνιάς	11:35	12:20
Μονές Σπάθας Ρωδοπού	12:35	13:30
Στάση στο Κολυμπάρι	13:45	14:45
Αγορά Χανίων		15:25

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Μονή Χρυσοπηγής	2,95
Μονή Χρυσοπηγής	Ναός Ζωοδόχου Πηγής	15,47
Ναός Ζωοδόχου Πηγής	Μονή Γωνιάς	20,48
Μονή Γωνιάς	Μονή Σπάθας Ρωδοπού	7,09
Μονή Σπάθας Ρωδοπού	Αγορά Χανίων	31,27
Σύνολο		77,26

Κόστος βενζίνης: 19,215 Ευρώ

Συνολικό κόστος: 205,67 Ευρώ

Κόστος ανά επιβάτη: 6,855 Ευρώ

Διαδρομή 1-2

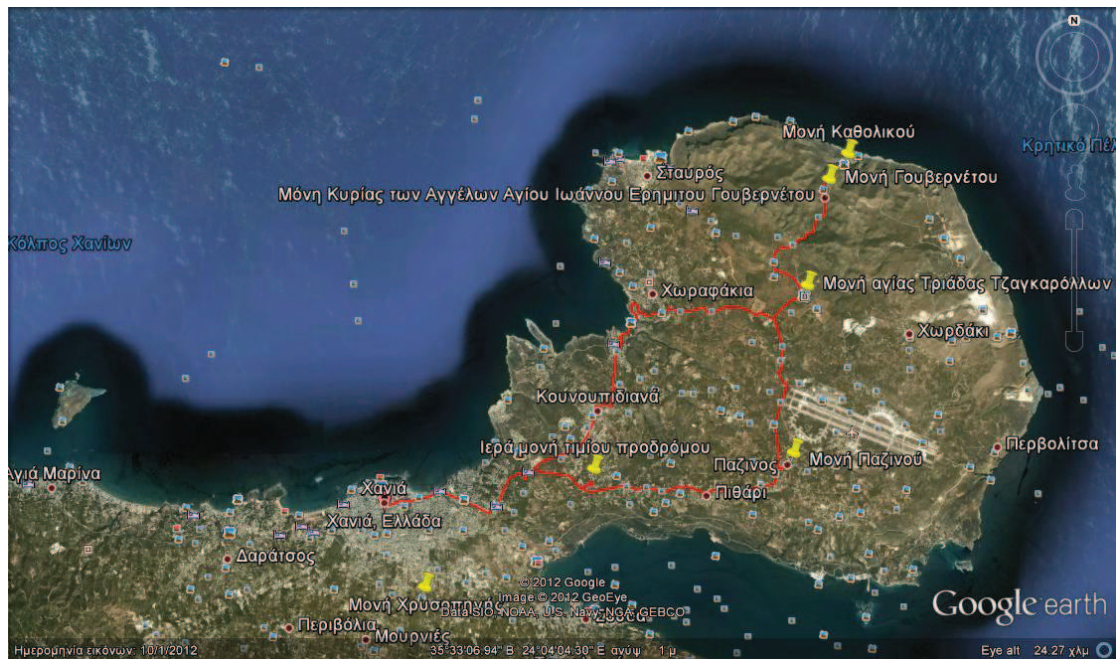

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Άγιος Γεώργιος Μήθυμνας Κισσάμου	10:05	11:00
Μονή Παναγίας Χρυσοσκαλίτισσας	11:50	12:45
Στάση στον Κίσαμο	13:35	14:35
Αγορά Χανίων	15:40	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Αγ Γεώργιος Μύθημνας Κισσάμου	41,88
Αγ Γεώργιος Μύθημνας Κισσάμου	Μονή Παναγιάς Χρυσοσκαλίτισσας	30,2
Μονή Παναγιάς Χρυσοσκαλίτισσας	Αγορά Χανίων	72,08
Σύνολο		144,16

Κόστος βενζίνης:	35,85 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	255,56Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	8,52 Ευρώ
Συνολικό κόστος ανά επιβάτη του πακέτου:	15,375 Ευρώ
Προτεινόμενη Τιμή:	23 Ευρώ

Διαδρομή 2-1

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου	9:10	10:10
Μονή Παζινού	10:20	11:20
Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	11:30	12:30
Μονή Γουβερνέτου	12:37	13:30
Μονή Καθολικού	13:33	14:30
Στάση στον Καλαθά	14:50	15:50
Αγορά Χανίων	16:05	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Ιερά μονή τιμίου Προδρόμου	6,52
Ιερά μονή τιμίου Προδρόμου	Μονή Παζινού	6,21
Μονή Παζινού	Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	5,27
Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	Μονή Γουβερνέτου	4,02
Μονή Γουβερνέτου	Μονή Καθολικού	1,15
Μονή Καθολικού	Αγορά Χανίων	20,86
Σύνολο		44,03

Κόστος βενζίνης:	10,95 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	180,85 Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	6,03 Ευρώ

Διαδρομή 2-2

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Παλαιοχριστιανική Μονή Αλμυρίδας	9:35	10:00
Μονή Αγίου Γεωργίου	10:20	10:50
Ναός Μιχαήλ Άγγελου Αράδαινας	12:15	12:45
Παλαιοχριστιανική Μονή Αγίου Νικήτα	13:30	14:00
Στάση στην Χώρα Σφακίων	14:20	15:20
Αγορά Χανίων	17:00	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Παλ. Μονή Αλμυρίδας	22,25
Παλ. Μονή Αλμυρίδας	Μονή αγίου Γεωργίου	10,03
Μονή αγίου Γεωργίου	Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου Αράδαινας	57,29
Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου Αράδαινας	Παλαιοχριστιανική μονή αγίου Νικήτα	30,59
Παλαιοχριστιανική μονή αγίου Νικήτα	Αγορά Χανίων	79,82
Σύνολο		199,98

Κόστος βενζίνης:	49,73 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	297,21 Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	9,91Ευρώ
Συνολικό κόστος ανά επιβάτη του πακέτου:	15,937 Ευρώ
Προτεινόμενη τιμή:	24 Ευρώ

Διαδρομές για πακέτα 6 ημερών

Διαδρομή 1

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Μονή Χρυσοπηγής	9:05	10:05
Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου	10:20	11:20
Μονή Παζινού	11:30	12:30
Στάση στις Κορακίες	12:40	13:40
Αγορά Χανίων	13:50	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Μονή Χρυσοπηγής	2,95
Μονή Χρυσοπηγής	Ιερά μονή τιμίου Προδρόμου	7,61
Ιερά μονή τιμίου Προδρόμου	Μονή Παζινού	6,21
Μονή Παζινού	Αγορά Χανίων	11,7
Σύνολο		28,47

Κόστος βενζίνης:	7,081 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	169,24 Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	5,641 Ευρώ

Διαδρομή 2

Τοποθεσία	Αφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	9:25	10:25
Μονή Γουβερνέτου	10:32	11:30
Μονή Καθολικού	11:33	12:30
Αγορά Χανίων	13:05	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	15,69
Μονή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλλων	Μονή Γουβερνέτου	4,02
Μονή Γουβερνέτου	Μονή Καθολικού	1,15
Μονή Καθολικού	Αγορά Χανίων	20,86
Σύνολο		41,72

Κόστος βενζίνης:	10,38 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	179,13 Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	5,971 Ευρώ

Διαδρομή 3

Τοποθεσία	Αφίξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Ναός Ζωοδόχου Πηγής	9:25	10:25
Μονή Γωνιάς	11:00	12:00
Μονές Σπάθας Ρωδοπού	12:15	13:15
Στάση στο Κολυμπάρι	13:30	14:30
Αγορά Χανίων	15:10	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Ναός Ζωοδόχου Πηγής	12,79
Ναός Ζωοδόχου Πηγής	Μονή Γωνιάς	22,24
Μονή Γωνιάς	Μονή Σπάθας Ροδωπού	7,09
Μονή Σπάθας Ροδωπού	Αγορά Χανίων	31,27
Σύνολο		73,39

Κόστος βενζίνης:	18,25 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	202,76 Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	6,759 Ευρώ

Διαδρομή 4

Η διαδρομή αυτή είναι ουσιαστικά ολόδια με την διαδρομή 1-2 που προαναφέρθηκε, οπότε ισχύουν τα ίδια και για αυτήν την διαδρομή. Οπότε:

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώριση
Αγορά Χανίων		9:00
Άγιος Γεώργιος Μήθυμνας Κισσάμου	10:05	11:00
Μονή Παναγίας Χρυσοσκαλίτισσας	11:50	12:45
Στάση στον Κίσσαμο	13:35	14:35
Αγορά Χανίων	15:40	

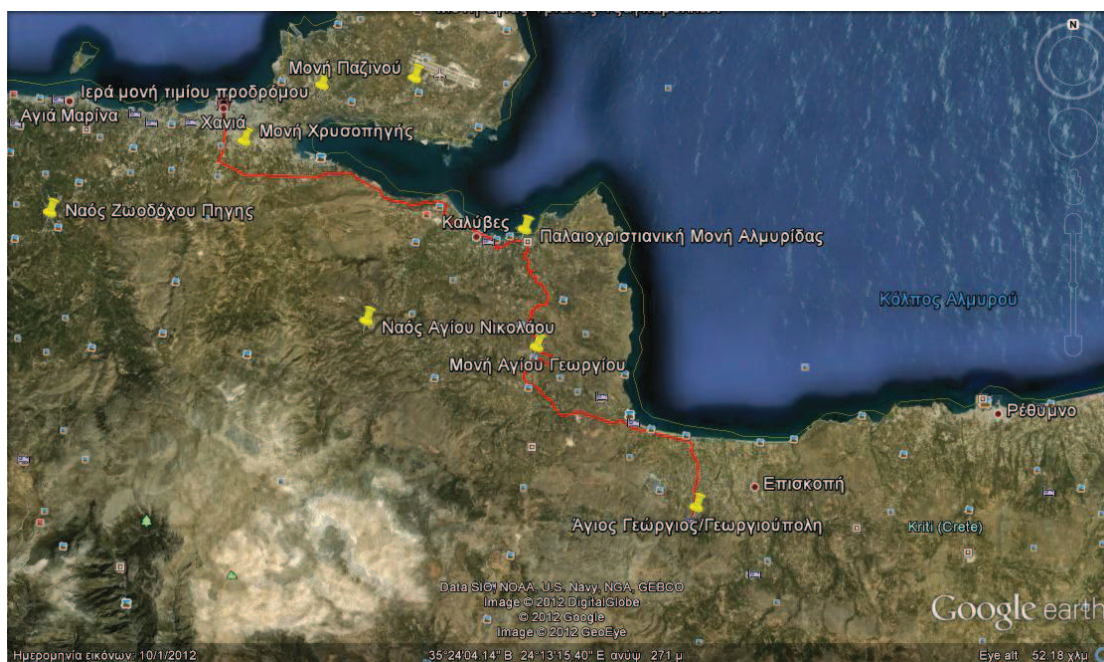
Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Αγ Γεώργιος Μύθημνας Κισσάμου	41,88
Αγ Γεώργιος Μύθημνας Κισσάμου	Μονή Παναγιάς Χρυσοσκαλίτισσας	30,2
Μονή Παναγιάς Χρυσοσκαλίτισσας	Αγορά Χανίων	72,08
Σύνολο		144,16

Κόστος βενζίνης: 35,85 Ευρώ

Συνολικό κόστος: 255,56 Ευρώ

Κόστος ανά επιβάτη: 8,52 Ευρώ

Διαδρομή 5

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώρηση
Αγορά Χανίων		9:00
Παλαιοχριστιανική Μονή Αλμυρίδας	9:35	10:35
Μονή Αγίου Γεωργίου	10:55	11:55
Ναός Αγίου Γεωργίου (Γεωργιούπολη)	12:20	13:20
Στάση στην Γεωργιούπολη	13:35	14:35
Αγορά Χανίων	15:45	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Παλ. Μονή Αλμυρίδας	22,25
Παλ. Μονή Αλμυρίδας	Μονή αγίου Γεωργίου	11,51
Μονή αγίου Γεωργίου	Ναός αγίου Γεωργίου (Γεωργιούπολη)	16,6
Ναός αγίου Γεωργίου (Γεωργιούπολη)	Αγορά Χανίων	50,36
Σύνολο		100,72

Κόστος βενζίνης: 25,05 Ευρώ

Συνολικό κόστος: 223,151 Ευρώ

Κόστος ανά επιβάτη: 7,438Ευρώ

Διαδρομή 6

Τοποθεσία	Άφιξη	Αναχώριση
Αγορά Χανίων		9:00
Ναός Αγίου Νικολάου (Κυριακοσέλλια)	9:40	10:00
Ναός Μιχαήλ Άγγελου Αράδαινας	11:45	12:05
Παλαιοχριστιανική Μονή Αγίου Νικήτα	12:50	13:10
Στάση στην Χώρα Σφακίων	13:30	14:30
Αγορά Χανίων	16:10	

Από	Προς	Απόσταση(χλμ)
Αγορά Χανίων	Ναός Αγίου Νικολάου	25,25
Ναός Αγίου Νικολάου	Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου Αράδαινας	68,77
Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου Αράδαινας	Παλαιοχριστιανική μονή Αγίου Νικήτα	30,56
Παλαιοχριστιανική μονή Αγίου Νικήτα	Αγορά Χανίων	93,8
Σύνολο		218,38

Κόστος βενζίνης:	54,31 Ευρώ
Συνολικό κόστος:	310,943 Ευρώ
Κόστος ανά επιβάτη:	10,365Ευρώ
Συνολικό κόστος ανά επιβάτη του πακέτου:	44,694Ευρώ
Προτεινόμενη τιμή:	67 Ευρώ.

Κεφάλαιο 4

4.1 Προώθηση του «προϊόντος»

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται ουσιαστικά μια προσπάθεια προβολής του θρησκευτικού τουρισμού που μπορεί να επιτευχθεί στα Χανιά, με βάση τα δεδομένα που συλλέξαμε στα προηγούμενα κεφάλαια.

Σύμφωνα με τις αρχές του μάρκετινγκ, υπάρχουν τέσσερις μεταβλητές οι οποίες μπορούν να ελεγχθούν από την επιχείρηση και που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- Τιμή (ορισμός τιμής, εκπτώσεις, επιδόματα)
- Προϊόν (ποικιλία προϊόντος, ποιότητα, χαρακτηριστικά, Brand name, συσκευασία, μέγεθος, υπηρεσίες, εγγυήσεις, επιστροφές)
- Προβολή (Προώθηση, Διαφήμιση, Δημόσιες σχέσεις, Προσωπικές πωλήσεις)
- Διανομή (κανάλια διανομής, ασφάλεια, Assortments, τοποθεσίες, απόθεμα, μεταφορές)

Οι τέσσερις μεταβλητές είναι γνωστές ως 4P από τα αρχικά των λέξεων στα αγγλικά (Price, Product, Promotion, Place αντίστοιχα)[30]. Ως τώρα ασχοληθήκαμε με την περιγραφή του προϊόντος (περιγραφή των μονών) και την τιμή και την διανομή (με τις διαδρομές και τα πακέτα που αναλύθηκαν). Στο κεφάλαιο αυτό η προσοχή μας στρέφεται στην προβολή του προϊόντος που μας ενδιαφέρει.

Όπως προαναφέρθηκε, η εγγύτητα των θρησκευτικών μνημείων σε μεγάλα αστικά κέντρα ή περιοχές έντονου τουριστικού ενδιαφέροντος, καθώς και η ύπαρξη ικανοποιητικού μεταφορικού δικτύου, επιδρούν θετικά στην διασφάλιση της ελκυστικότητας των θρησκευτικών αλλά και πολιτιστικών χαρακτηριστικών των μνημείων αυτών. Επίσης ο τουρίστας θρησκευτικού τουρισμού έχει καταναλωτικές ανάγκες, όπως και κάθε άλλος τουρίστας, ανάγκες που θα πρέπει να ικανοποιηθούν. Για αυτό τον λόγο τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί μια ομάδα επαγγελματιών που εξειδικεύονται στον θρησκευτικό τουρισμό, όπως ταξιδιωτικά γραφεία, μικροπωλητές προϊόντων θρησκευτικής αξίας, ξενοδοχεία κ.α. Επίσης, δημιουργήθηκαν ειδικά ιδιωτικά αλλά και δημόσια γραφεία, τα οποία διοργανώνουν ταξίδια και εκδρομές σε τόπους έντονου θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Σύμφωνα με τις αρχές του μάρκετινγκ, υπάρχουν τέσσερεις τρόποι προβολής ενός προϊόντος[31]:

1. Διαφήμιση (πληρωμένη και απρόσωπη παρουσίαση του προϊόντος)
2. Δημοσιότητα (μη πληρωμένη και απρόσωπη παρουσίαση του προϊόντος μέσω δημοσιεύσεων, συνεντεύξεων, φωτογραφιών κα)
3. Προσωπικές πωλήσεις (Παρουσίαση του προϊόντος με άμεση και προφορική επικοινωνία)
4. Προώθηση των πωλήσεων (όποια άλλη δραστηριότητα που αφορά την πώληση του προϊόντος και δεν υπάγεται στις παραπάνω κατηγορίες).

Η χρησιμοποίηση και των τεσσάρων τρόπων είναι αυτή που θα μας δώσει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Στο επόμενο υποκεφάλαιο, θα ασχοληθούμε με την διαφήμιση του προϊόντος και έπειτα με τους υπόλοιπους τρόπους προβολής.

4.2 Προβολή του προϊόντος μέσω διαφήμισης

Για αρχή θα πρέπει να αναγνωρίσουμε το εν δυνάμει αγοραστικό κοινό. Στο συγκεκριμένο θέμα η εκτίμηση είναι ότι το κοινό χωρίζεται στις εξής κατηγορίες:

- Επισκέπτες που έρχονται από ομόδοξες χώρες. Άνθρωποι που προέρχονται από άλλες Ορθόδοξες χώρες, όπως Ρωσία, Βουλγαρία, Ρουμανία κτλ κατέχονται συνήθως από έντονο θρησκευτικό συναίσθημα και επιθυμία για επίσκεψη σε τόπους μεγάλου θρησκευτικού ενδιαφέροντος. Υπενθυμίζεται ότι η Ρωσία αποτελεί σημαντική πηγή τουριστικού ρεύματος τα τελευταία χρόνια.
- Μαθητές, σπουδαστές θρησκευτικών σχολών, μελετητές. Το κοινό αυτό διακατέχεται από επιθυμία για μάθηση και ανακάλυψη των θρησκευτικών παραδόσεων και εγκαταστάσεων κάθε περιοχής. Επίσης αποτελεί πολύ καλό κοινό για πακέτα πολλών ημερών με γκρουπ πολλών ατόμων.
- Εγχώριοι προσκυνητές. Αυτοί είναι κάτοικοι της Ελλάδας που διακατέχονται από επιθυμία να επισκεφτούν προσκυνηματικούς προορισμούς.
- Λοιποί επισκέπτες. Όσοι άνθρωποι δεν ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες και μπορεί να είναι ξένοι επισκέπτες με έντονο θρησκευτικό ενδιαφέρον, αλλά όχι λάτρεις της Ορθόδοξης χριστιανικής θρησκείας

(άρα όχι προσκυνητές), εγχώριοι τουρίστες που ενδιαφέρονται για τον θρησκευτικό τουρισμό αλλά πιο άμεσα (πχ στα πλαίσια της πολιτιστικής αξίας της κάθε μονής), και γενικά επισκέπτες που δηλώνουν ενδιαφέρον, μικρότερο ή μεγαλύτερο, για να μάθουν για τις ιδιαιτερότητες των μονών που παρουσιάστηκαν προηγούμενα.

Σε γενικές γραμμές οι επισκέπτες του θρησκευτικού τουρισμού είναι άνθρωποι συνήθως 40 ως 60 ετών, με καλό μορφωτικό επίπεδο, βαθιά θρησκευόμενοι και σε καλή οικονομική κατάσταση. Τα στοιχεία δυστυχώς δεν είναι αντιπροσωπευτικά του Νομού Χανίων, αλλά προέρχονται από εκτίμηση μελέτης του τύπου των τουριστών σε άλλες χώρες που ο θρησκευτικός τουρισμός είναι ανθηρός [32].

Οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να γίνει προβολή μέσω διαφήμισης του θρησκευτικού τουρισμού των Χανίων είναι πολλοί και ποικίλοι. Μερικοί από αυτούς είναι:

Διαφήμιση μέσω Διαδικτύου

Το Διαδίκτυο (Internet) είναι ένα από τα δημοφιλέστερα πλέον μέσα επικοινωνίας και ενημέρωσης των ανθρώπων. Αυτός είναι ένας από τους κυριότερους λόγους που αποτελεί και ένα πολύ καλό προορισμό για διαφήμιση. Το πρόβλημα όμως είναι ότι στη σημερινή εποχή ο παγκόσμιος ιστός έχει γίνει χαοτικά μεγάλος, πράγμα που σημαίνει ότι τυχόν προβολή ενός προϊόντος μέσω Διαδικτύου θα πρέπει να γίνει στοχευόμενα και σε επιλεγμένους διαδικτυακούς τόπους. Με βάση το αγοραστικό κοινό που παρουσιάστηκε προηγουμένως, μερικοί διαδικτυακοί τόποι που θα ήταν καλό να γίνει διαφήμιση είναι οι εξής:

<http://www.mospat.ru/gr/> Αυτή είναι η επίσημη ιστοσελίδα του Ρωσικού Πατριαρχείου.

<http://www.patriarhia.ro/en/> Η επίσημη ιστοσελίδα του Ρουμάνικου Πατριαρχείου

<http://www.bg-patriarshia.bg/> Η επίσημη ιστοσελίδα του Βουλγάρικου Πατριαρχείου

<http://www.spc.rs/eng> Η επίσημη ιστοσελίδα του Σέρβικου Πατριαρχείου

<http://www.patriarchate.org/> Η επίσημη ιστοσελίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Κωνσταντινούπολη

<http://www.patriarchateofalexandria.com/index.php?lang=en> Η επίσημη ιστοσελίδα του Πατριαρχείου Αλεξάνδρειας

<http://www.ecclesia.gr/english/holysynod/index.html> Η επίσημη ιστοσελίδα του Πατριαρχείου Αθηνών

Τέλος, χρήσιμη θα φανεί η ιστοσελίδα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ): <http://www.gnto.gov.gr/>

Εκτός της διαφήμισης στους παραπάνω διαδικτυακούς τόπους, χρήσιμη θα φανεί και η δημιουργία ιστοσελίδας που θα έχει ως αποκλειστικό σκοπό την παρουσίαση και προβολή του θρησκευτικού τουρισμού των Χανίων.

Διαφημιστικά φυλλάδια

Τα διαφημιστικά φυλλάδια αποτελούν έναν φθηνό και αποτελεσματικό τρόπο προβολής ενός προϊόντος και για αυτό τον λόγο χρησιμοποιούνται πολύ από ταξιδιωτικά γραφεία. Στην περίπτωση μας είναι ένα πολύ καλό μέσο διαφήμισης για την εγχώρια αγορά. Πολύ καλοί στόχοι είναι διάφορες θεολογικές σχολές ανά την επικράτεια καθώς και ταξιδιωτικά γραφεία. Στο παράρτημα δίνεται ένα υπόδειγμα διαφημιστικού φυλλαδίου που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την προβολή του θρησκευτικού τουρισμού στα Χανιά με βάση τις μονές που προαναφέρθηκαν.

Τουριστικοί οδηγοί

Οι τουριστικοί οδηγοί είναι ένας πολύ αποτελεσματικός τρόπος προβολής ενός τουριστικού προϊόντος. Καταρχήν είναι σχεδόν σίγουρο ότι επίδοξοι ταξιδιώτες θα προσπαθήσουν να ενημερωθούν για τον προορισμό στον οποίο θα ταξιδέψουν μέσω τουριστικών οδηγών. Ένα αφιέρωμα σε γνωστό τουριστικό οδηγό σχετικά με τον θρησκευτικό τουρισμό στα Χανιά θα ήταν μια πολύ καλή διαφήμιση για το προϊόν που θέλουμε να προβάλλουμε.

4.3 Λοιποί τρόποι προβολής

Σε αυτό το κεφάλαιο θα δοθούν μερικοί πρόσθετοι τρόποι προβολής του προϊόντος, εκτός της διαφήμισης. Η χρησιμοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων τρόπων προβολής του θρησκευτικού τουρισμού είναι αυτό που θα μας επιτρέψει να παρουσιάσουμε το προϊόν ως άκρως δελεαστικό και θα μας επιτρέψει την «πώλησή» του.

Δημόσιες σχέσεις

Οι δημόσιες σχέσεις είναι ένας πολύ καλός και φθηνός τρόπος προβολής. Με τον όρο δημόσιες σχέσεις εννοούμε κάθε τρόπο προβολής που εμφανίζεται ως μη πληρωμένη καταχώριση [33]. Το πρόβλημα και το μεγαλύτερο μειονέκτημα είναι ότι οι δημόσιες σχέσεις εξαρτώνται από το ανθρώπινο προσωπικό εξ ολοκλήρου και δεν μπορούν να αποτελέσουν στρατηγική μιας επιχείρησης. Ουσιαστικά η επιχείρηση έχει ελάχιστο έλεγχο στον τρόπο λειτουργίας του μέσου αυτού. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα των δημόσιων σχέσεων είναι ότι μπορεί να προβληθεί ένα προϊόν από σημαντικούς φορείς των μέσων μαζικής ενημέρωσης, χωρίς την χρήση της διαφήμισης και συνεπώς χρειάζονται μικρότερες δαπάνες. Ένα άλλο θετικό επακόλουθο αυτού είναι ότι η προβολή που γίνεται θεωρείται πιο αντικειμενική και ως εκ τούτου, πιο αξιόπιστη.

Προσωπικές πωλήσεις

Αυτός είναι ένας τρόπος προβολής ενός προϊόντος μέσω προσωπικής προσπάθειας ενός πωλητή. Είναι ένας τρόπος προβολής πιο άμεσος από την διαφήμιση και απευθύνεται σε περισσότερο προσωπικό επίπεδο. Συνήθως αυτός ο τρόπος προβολής είναι πιο ακριβός από την διαφήμιση, αλλά παρέχει καλύτερη δυνατότητα ενημέρωσης του πελάτη σχετικά με το προϊόν. Στην περίπτωση του θρησκευτικού τουρισμού αυτές μπορούν να εφαρμοστούν με επαγγελματικές συναντήσεις με τους κατάλληλους αρμόδιους φορείς, τηλεφωνικές επαφές με τουριστικούς πράκτορες και τουριστικούς παράγοντες και άλλους τρόπους.

Πρώθηση

Οι δραστηριότητες προβολής που δεν υπάγονται σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες είναι γνωστές ως πρώθηση του προϊόντος. Μερικές από τις μεθόδους πρώθησης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι οι εξής:

- Έκθεση του θρησκευτικού τουρισμού των Χανίων σε τουριστικά shows.
- Εκπτώσεις, προσφορές μειωμένων τιμών
- Ταχυδρομική επικοινωνία, είτε παραδοσιακή, είτε ηλεκτρονική (e-mail)
- Βραχυπρόθεσμα κίνητρα αύξησης των πωλήσεων όπως για παράδειγμα δωρεάν προσφορές καταλυμάτων.
- Ταξίδια γνωριμίας σε δημοσιογράφους που ασχολούνται με τον τουρισμό, ή τουριστικούς πράκτορες.

Ο αριθμός των παραπάνω μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν τελικά είναι ανάλογος με την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, το αγοραστικό κοινό και τον ανταγωνισμό που υπάρχει.

Κεφάλαιο 5

5.1 Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα.

Η μέχρι τώρα προβολή του θρησκευτικού τουρισμού στον Νομό Χανίων είναι μειωμένη. Υπάρχουν λίγες πληροφορίες σχετικά με θρησκευτικά μνημεία του Νομού και ελάχιστα χρήσιμα καταγεγραμμένα στατιστικά στοιχεία. Παρόλα αυτά υπάρχει πλούσιο υλικό όσον αφορά αυτό το είδος εναλλακτικού τουρισμού, πράγμα που υποδηλώνει ότι μια προσπάθεια ενίσχυσής του δεν είναι μάταιη. Στην παρούσα εργασία παρουσιάστηκαν συνολικά 17 μονές και ναοί, αλλά υπάρχουν περισσότερες μικρότερες διάσπαρτες στον Νομό, καθώς και άλλοι τόποι θρησκευτικού ενδιαφέροντος, όπως το Βυζαντινό και Μεταβυζαντινό μουσείο.

Όσον αφορά τον θρησκευτικό τουρισμό, αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού με σταθερό και σημαντικό πλήθος θαυμαστών που επιθυμούν να τον πραγματοποιήσουν και μια προσπάθεια ικανοποίησής τους θα επέφερε σημαντικά κέρδη στις περιοχές που θα επισκεφτούν, καθώς και στις επιχειρήσεις που θα αναλάβουν να πραγματοποιήσουν το εγχείρημα. Στις δε απομακρυσμένες περιοχές του Νομού, μια τέτοια κίνηση θα είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη και θα βοηθήσει την ανάπτυξή τους σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Η πρόσβαση στις μονές είναι εφικτή αρκετά εύκολα, όπως φάνηκε στο αντίστοιχο κεφάλαιο, ενώ ακόμα και σε αυτές που βρίσκονται σε απομακρυσμένες ή δύσκολες περιοχές, η ομορφιά του φυσικού τοπίου αποζημιώνει τους επισκέπτες που θα αποφασίσουν να τις επισκεφθούν.

Η προβολή του θρησκευτικού τουρισμού στα Χανιά είναι άκρως εφικτή. Θα πρέπει να μην ξεχνάμε ότι ο Νομός είναι από τους πιο αναπτυγμένους τουριστικά και αυτό σημαίνει ότι ήδη υπάρχουν πάρα πολύ άνθρωποι ετησίως που σκέφτονται να επισκεφτούν τον Νομό, καθώς και αρκετοί αρμόδιοι φορείς που ασχολούνται με τον τουρισμό του Νομού. Αυτό διευκολύνει σημαντικά οποιαδήποτε προσπάθεια προβολής του θρησκευτικού τουρισμού.

Τέλος η παρούσα εργασία θα μπορούσε να βελτιωθεί με πολλούς τρόπους. Κατά πρώτον έχει επισημανθεί η πολύ μικρή ύπαρξη στατιστικών στοιχείων, όπως επισκεψιμότητα μονών, εθνικότητα, οικονομική κατάσταση και ηλικία των τουριστών κα, τα οποία θα βοηθούσαν σε μεγάλο βαθμό μια μελέτη πάνω στον θρησκευτικό τουρισμό. Με πιθανή καταγραφή τέτοιου είδους στοιχείων θα μπορούσε μια μελλοντική μελέτη να είναι πολύ περισσότερο λεπτομερής

και ακριβής. Επίσης θα μπορούσε να γίνει προσπάθεια προβολής και των υπόλοιπων μονών του νησιού, έτσι ώστε να ενισχυθεί ο θρησκευτικός τουρισμός ακόμη παραπάνω. Τέλος θα μπορούσε να γίνει μια σύγκριση με άλλες αγορές πιο εξειδικευμένες στον θρησκευτικό τουρισμό, έτσι ώστε να φανεί ακριβέστερα η ανταγωνιστικότητα του Νομού σε ευρύτερο πεδίο.

Βιβλιογραφία

- [1]. ΣΕΤΕ. *Ελληνικός τουρισμός, στοιχεία και αριθμοί έκδοση 2012*.
- [2]. <http://chania-reporter.blogspot.gr/2010/08/toyr-operator.html>
- [3]. Όλγα Ανδριανάκου, Πελαγία Λυράκη (2004): *Έρευνα ικανοποίησης Τουρισμού για τα Χανιά*. Συστήματα Υποστήριξης Αποφάσεων, Πολυτεχνείο Κρήτης. Διπλωματική εργασία σελ 9-14.
- [4]. Κωνσταντίνος Ανδριώτης(2003). *Ο ελληνικός τουρισμός και τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά του*. Επιθεώρηση Χωρικής Ανάπτυξης, Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος, 20-21/2003 ISSN 1105-3267 σελ 141-143.
- [5]. http://www.life-kriti.gr/docs/Meletes/brochure_EcoTourism.pdf
- [6]. Καλλιόπη Ματζουράνη, Χρυσούλα Τζιφάκη (2006): *Επιπτώσεις-Προοπτικές εξέλιξης του εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα*, Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων, ΑΤΕΙ Κρήτης. Πτυχιακή εργασία σελ 14-50.
- [7]. Γεώργιος Καραμαλάκης (2006): *Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων, ΑΤΕΙ Κρήτης. Πτυχιακή εργασία σελ 42-140.
- [8]. Honey, Martha (2008). *Ecotourism and Sustainable Development: Who owns paradise?* (Second ed. Washington, DC: Island Press pp. 29-31).
- [9]. <http://www.alternativegreece.gr/WebForms/CategoryDisplay.aspx?ID=7>
- [10]. <http://www.sport-tourism.com/>
- [11]. http://www.chania-info.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=358&Itemid=140
- [12]. <http://gr-beaches.com/%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%83.el.aspx>
- [13]. <http://www.alternativegreece.gr/WebForms/CategoryDisplay.aspx?ID=14>
- [14]. <http://www.healthpages.gr/portal/page/portal/1535/Fullstory?ArticleID=867>
- [15]. <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36§orID=47&la=2>
- [16]. http://www.chania-info.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=426&Itemid=142
- [17]. <http://www.anthropos.gr/spots/tourism/geo.asp>

[18].http://www.enikos.gr/society/100632,Epanerxetai_o_koinwnikos_toyrismo_s_.html

[19]:http://www.chania.eu/tourism/index.php?option=com_content&view=article&id=133&Itemid=271&lang=el

[20]: <http://www.newsnow.gr/article/192013/ta-xania-stirizoun-ton-podilatiko-tourismo-pou-proothei-to-Eurovelo.html>

[21] Dallen J. Timothy and Daniel H. Olsen (2006): *Tourism, religion and spiritual journeys*, Routledge.

[22]: Σεραφείμ Πολύζος (2010): *Θρησκευτικός Τουρισμός στην Ελλάδα: Χωρική ανάλυση και συμβολή στην ανάπτυξη μειονεκτικών περιοχών*. Στο βιβλίο: Γ. Αραμπατζής (2010) (επιμ.), «Ανάπτυξη ορεινών και μειονεκτικών περιοχών», Περιοδική έκδοση του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων ΔΠΘ, σελ 203-222.

[23]: <http://www.tanea.gr/ellada/article/?aid=4745132>

[24]: <http://www.esplanade-hotel.gr/el/info>

[25]: Παναγιώτης Κοκκινάκης (2010): *Τουριστική ανάπτυξη των Χανίων- Προβλέψεις*. Τμήμα οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Διπλωματική εργασία, σελ 74-82.

[26]:
http://www.pim.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=2045:2010-04-22-18-06-19&catid=23:2008

[27]: <http://www.ermisbus.gr/product.asp?catid=122>

[28]: <http://www.slideshare.net/odigoikritis/k-egkyklios-1232012>

[29]: http://www.omed.gr/el/files/codings/170_Ot12R10.pdf

[30] Phillip Kotler, Chapter 1: Marketing in the 21st century in (2002): *Marketing Management, Millenium Edition*.

[31]: Χρήστος Σκιαδάς, Μαρία Μαρκάκη , Κεφάλαιο 7: Προβολή, στο βιβλίο: *Γενικές αρχές μάρκετινγκ και ηλεκτρονικό εμπόριο, 2001*, εκδόσεις Παπασωτηρίου, σελ. 89-98.

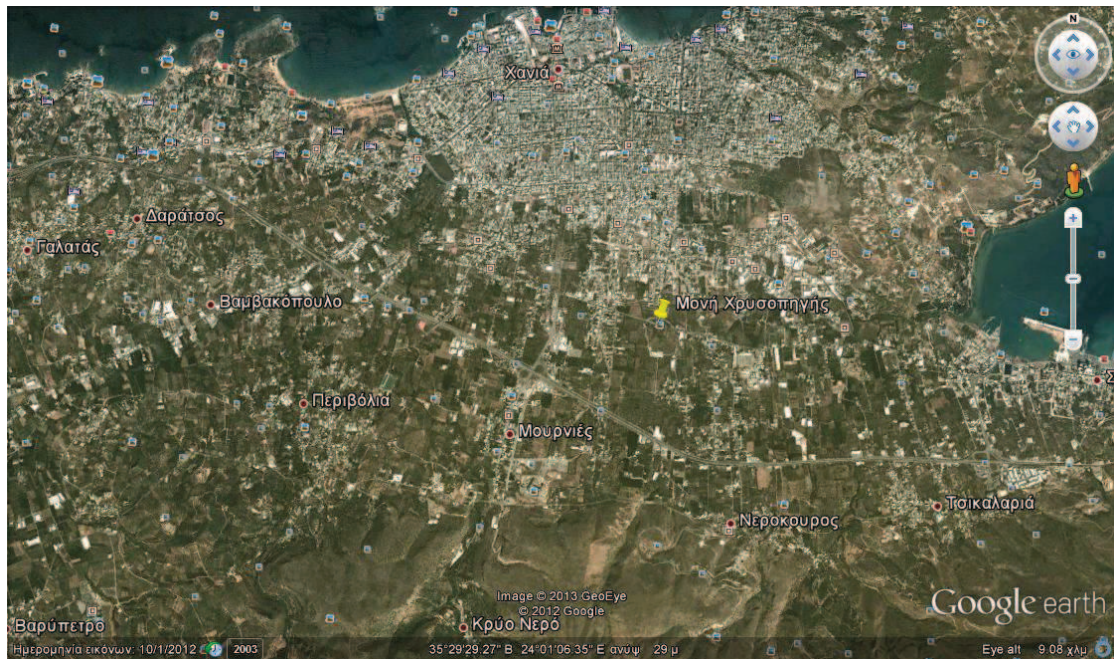
[32]: Nada Vidic (2007): *Religious tourism as post-modern tourism on the territory of Fruska Gorra*. pp 198-200.

[33]: Ανδρέας Κουζέλης, Κεφάλαιο 2: Τουρισμός και διαφήμιση, στο βιβλίο: *Η Διαφημιστική δαπάνη για τον τουρισμό, 2002*, εκδότης: Ινστιτούτο τουριστικών ερευνών και προβλέψεων, σελ 23-48.

Παράρτημα.

Φωτογραφίες μονών, χαρακτηριστικά οπτικά δεδομένα μονών (πχ κειμήλια)

Μονή Χρυσοπηγής

Η τοποθεσία της μονής

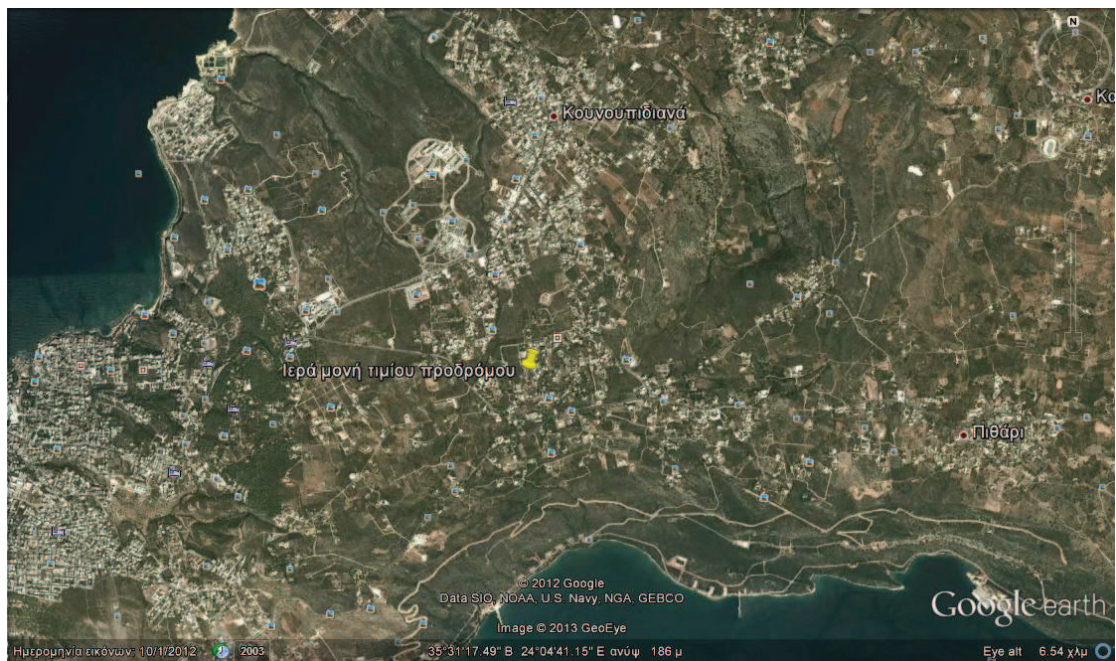

Άποψη της εισόδου της μονής

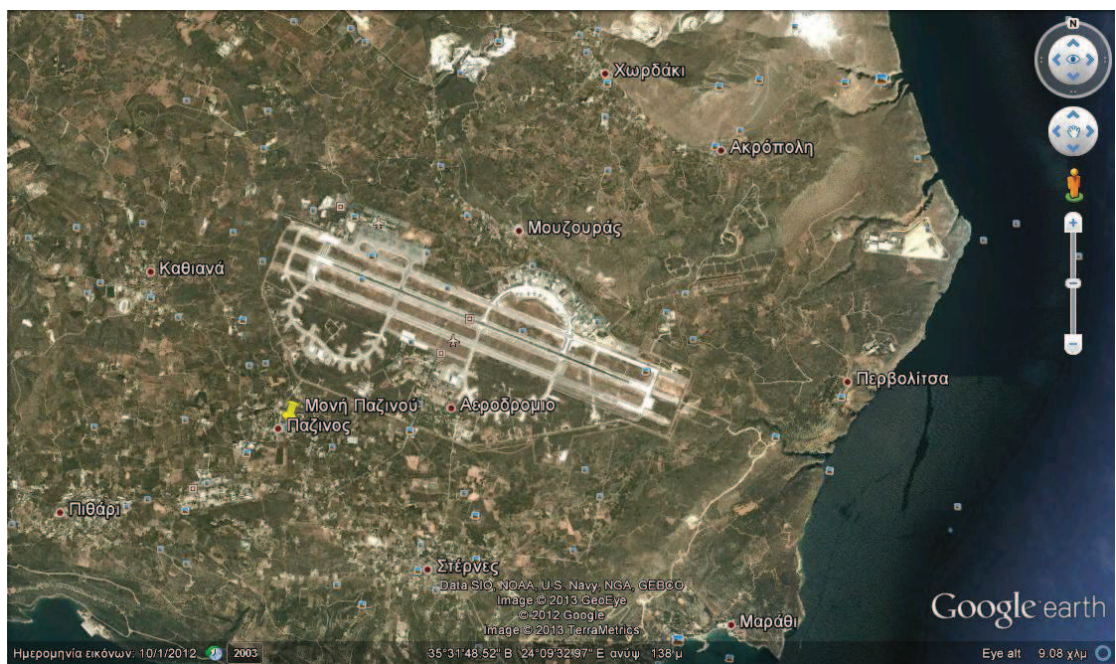
Μονή Χρυσοπηγής

Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

Η τοποθεσία της μονής

Μονή Παζινού

Η τοποθεσία της μονής

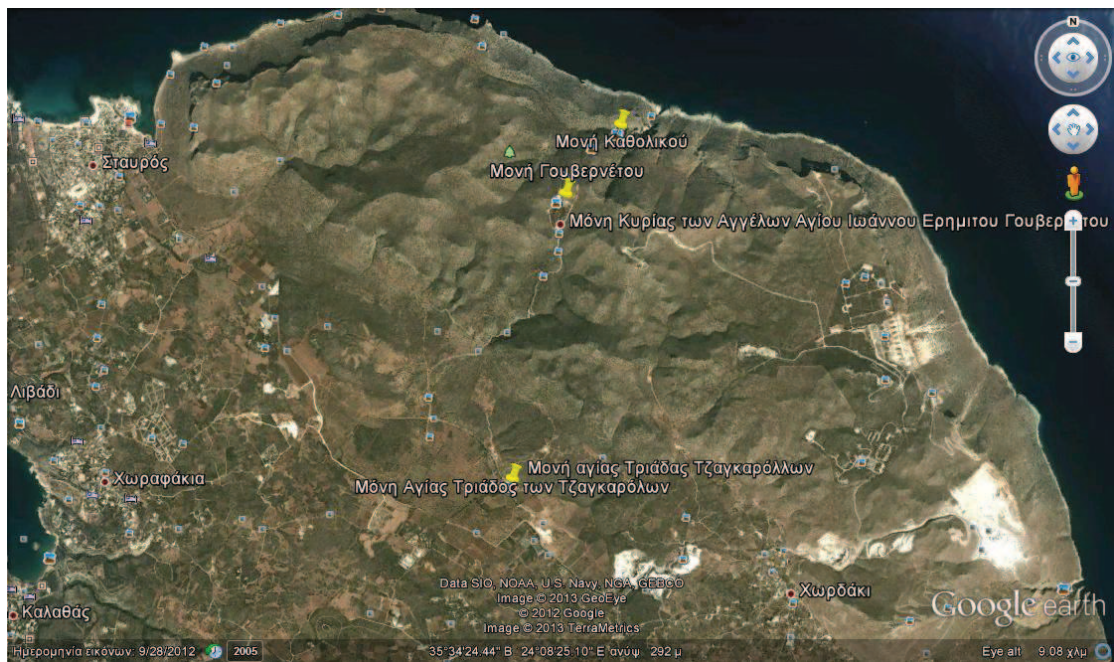

Η Μονή Παζινού

Η αυλή της μονής

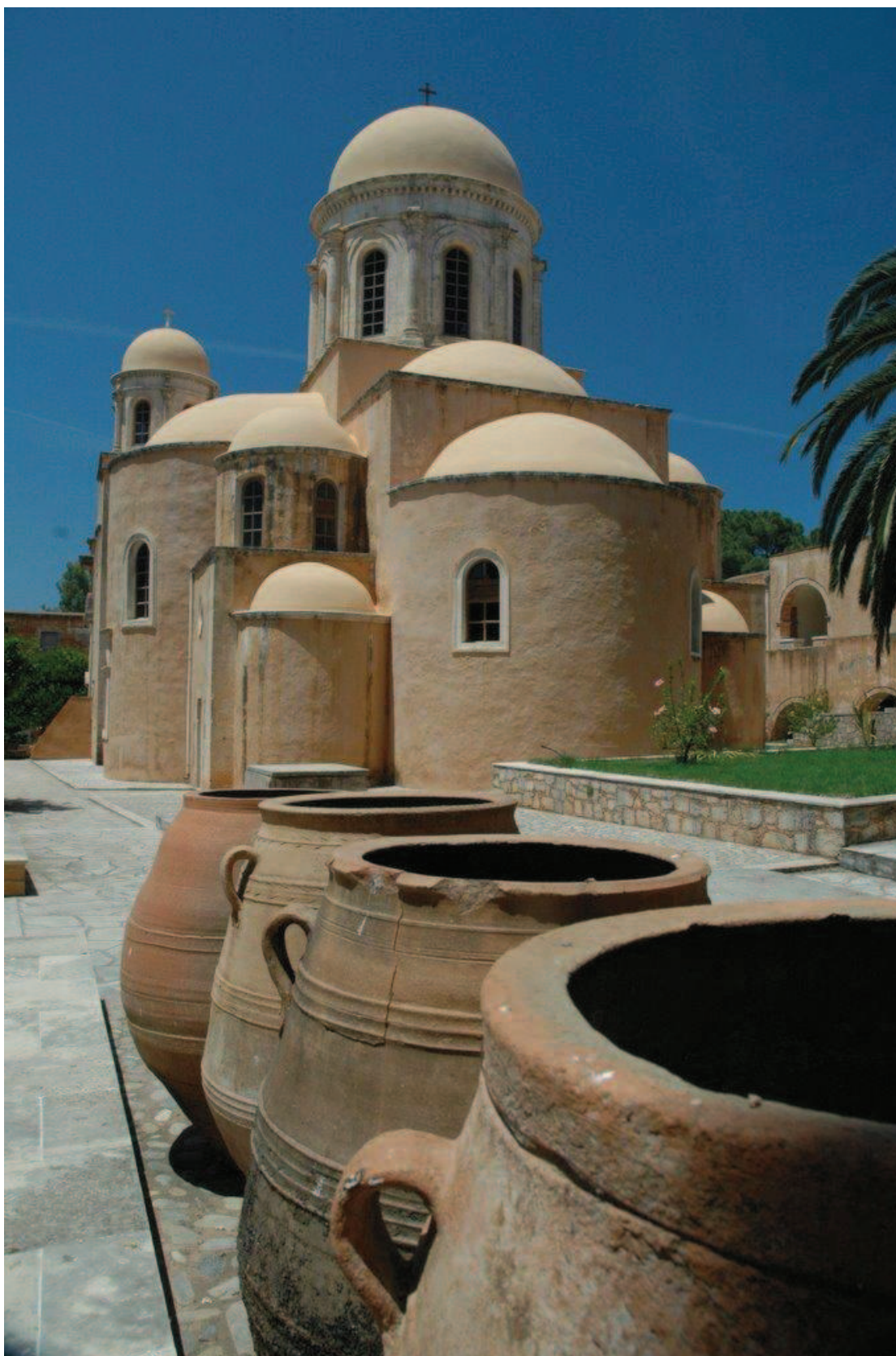
Μονή Αγίας Τριάδας Τζαγκαρόλων

Τοποθεσία της μονής, καθώς και της μονής Γουβερνέτου και της μονής Καθολικού

Φωτογραφία που απεικονίζει ολόκληρο τον χώρο της μονής

Άποψη του εσωτερικού χώρου της Μονής

Μονή Γουβερνέτου

Άποψη της Μονής Γουβερνέτου

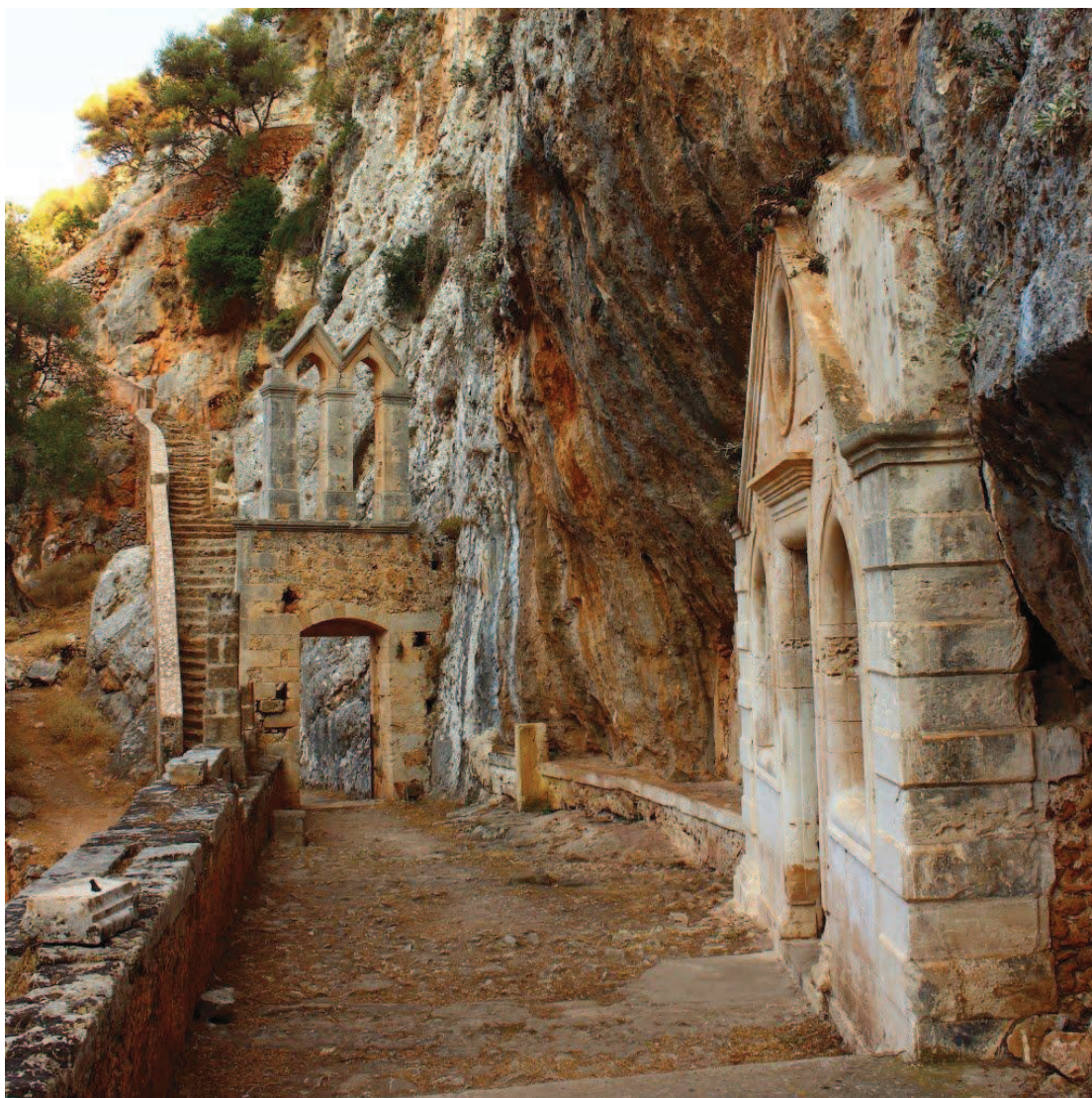

Κάτοψη της Μονής

Το εσωτερικό του Ναού

Μονή Καθολικού

Τα ερείπια της Μονής Καθολικού

Φωτογραφία που απεικονίζει εκκλησάκι χτισμένο στον βράχο

Ερείπια της Μονής

Ναός Ζωοδόχου Πηγής

Άποψη του Ναού μέσα από τις μανταρινιές

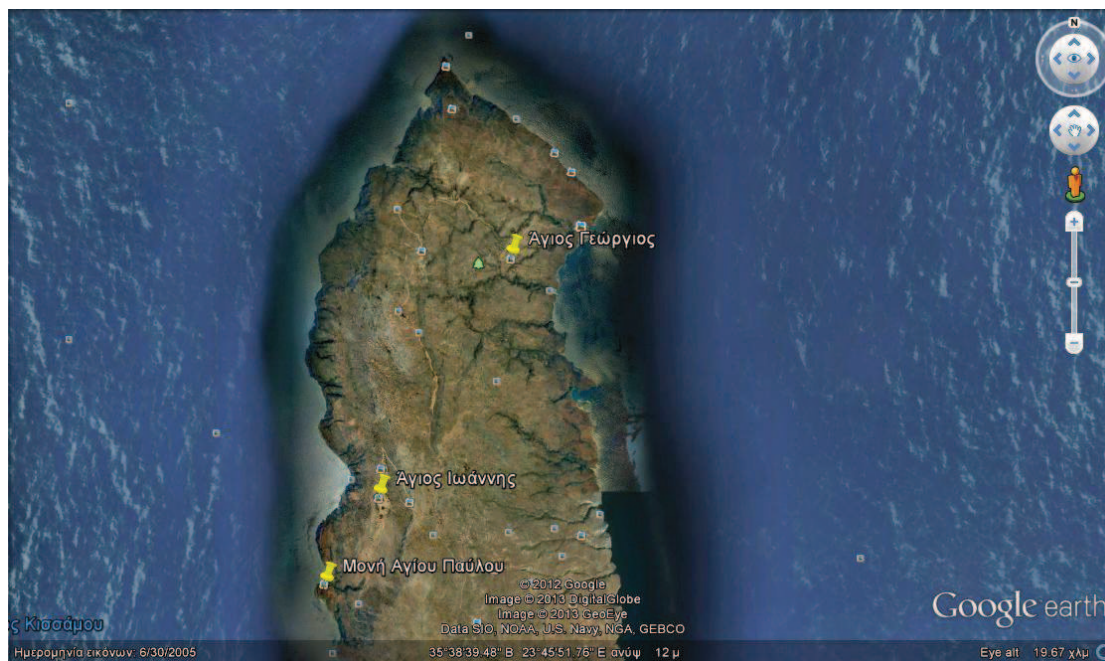
Μονή Γωνιάς

Άποψη της Μονής

Μονές χερσονήσου Σπάθας Ροδωπού

Τοποθεσία των μονών

Ο Άγιος Γεώργιος

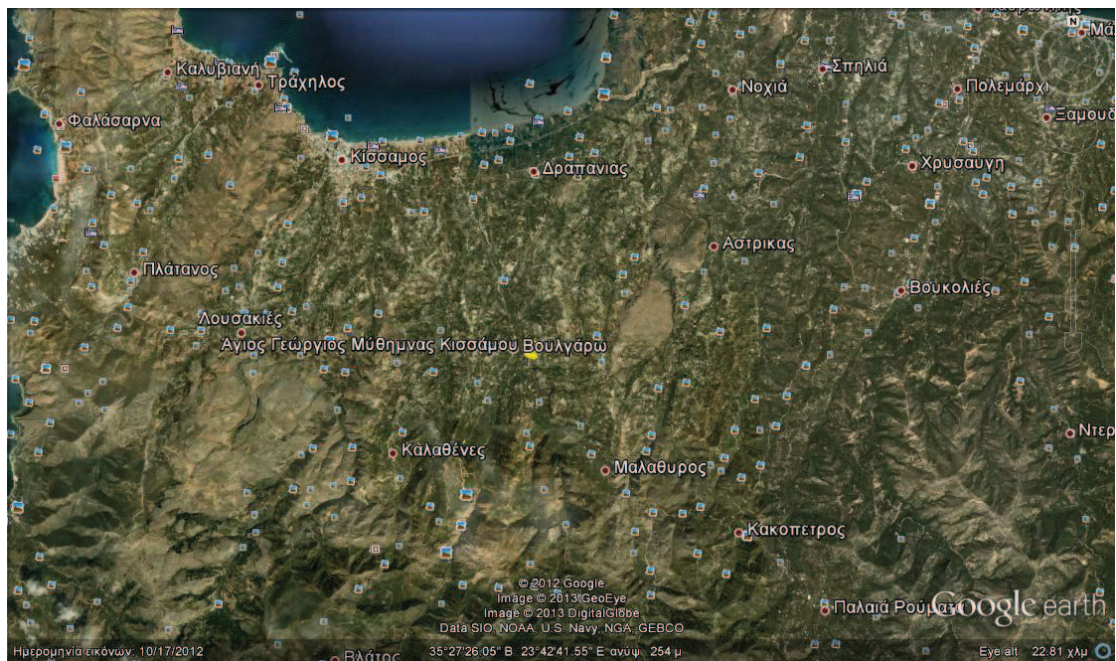

Ο Άγιος Ιωάννης

Η μονή Αγίου Παύλου

Άγιος Γεώργιος Μήθυμνας Κισσάμου

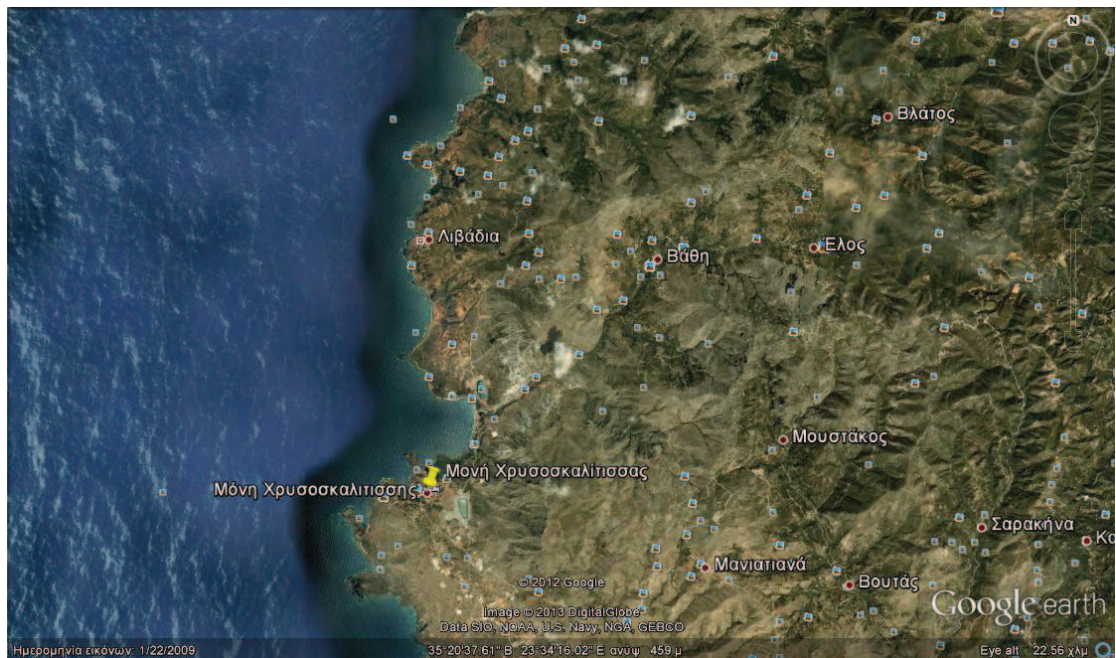

Τοποθεσία της μονής

Εσωτερική τοιχογραφία του ναού

Μονή Παναγίας Χρυσосκαλίτισσας

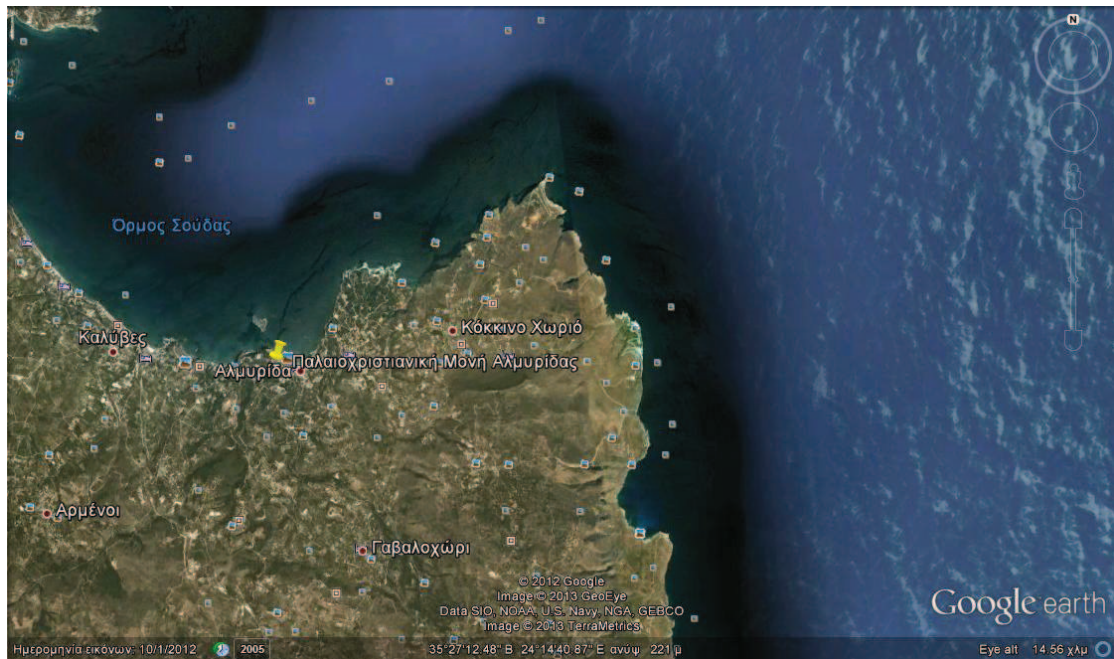

Τοποθεσία της μονής

Παλαιοχριστιανική μονή Αλμυρίδας

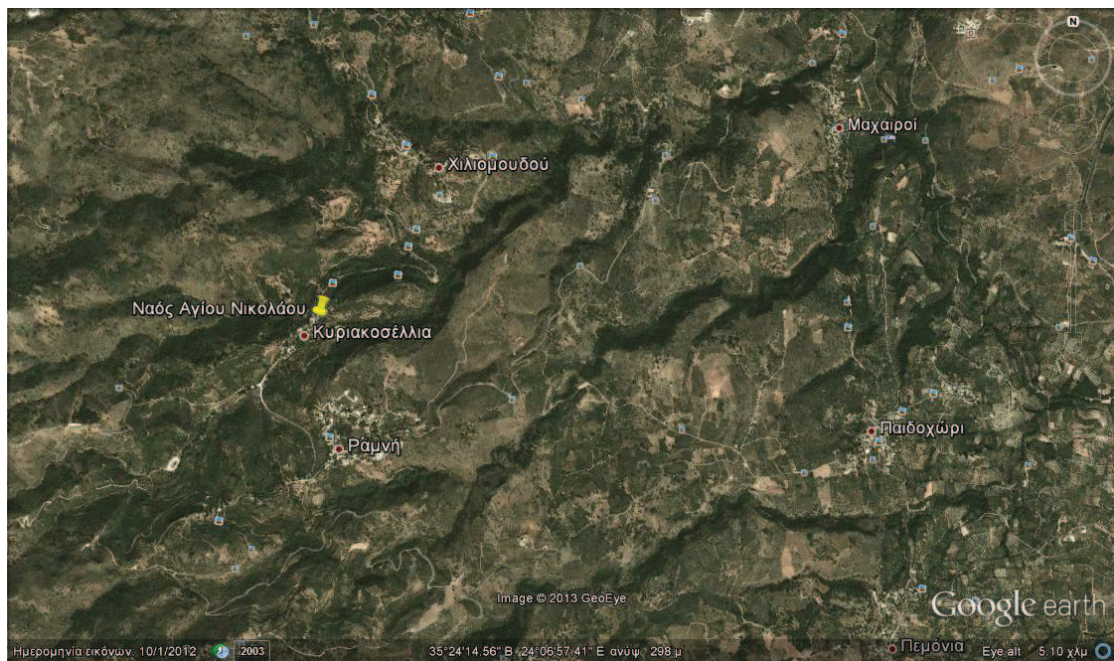
Τοποθεσία της μονής

Ψηφιδωτό δάπεδο που διασώζεται στην Μονή

Ναός Αγίου Νικολάου (Κυριακοσέλλια)

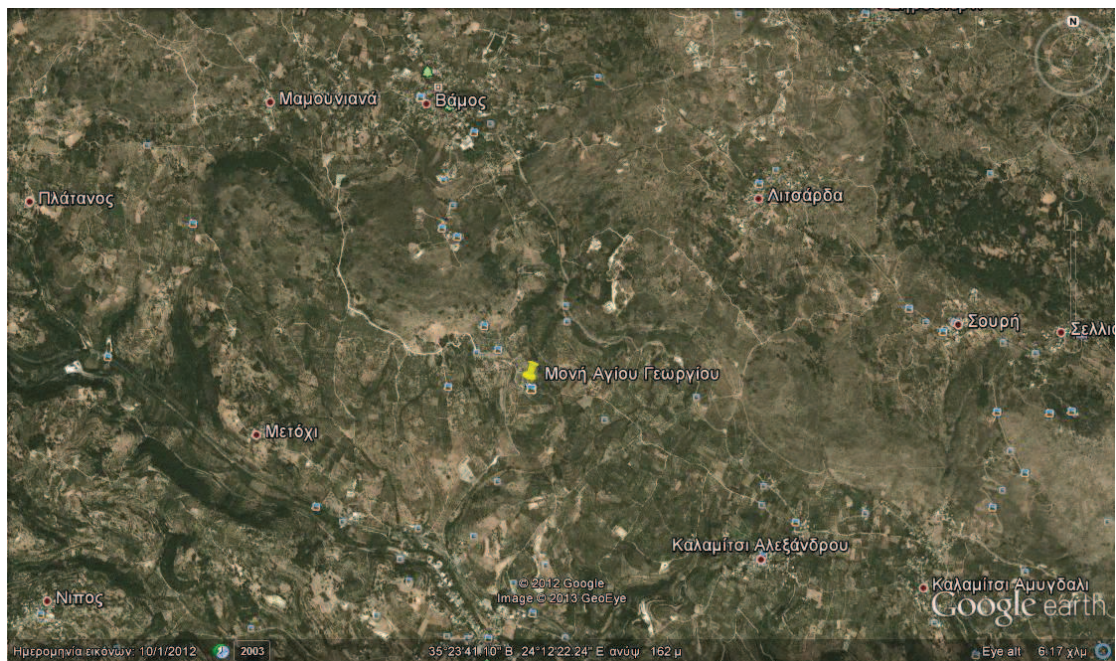

Τοποθεσία του Ναού

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου. Μαζί με μικρό τμήμα του τείχους είναι το μοναδικό κομμάτι που διασώζεται από το παλιό Βυζαντινό φρούριο.

Μονή Αγίου Γεωργίου

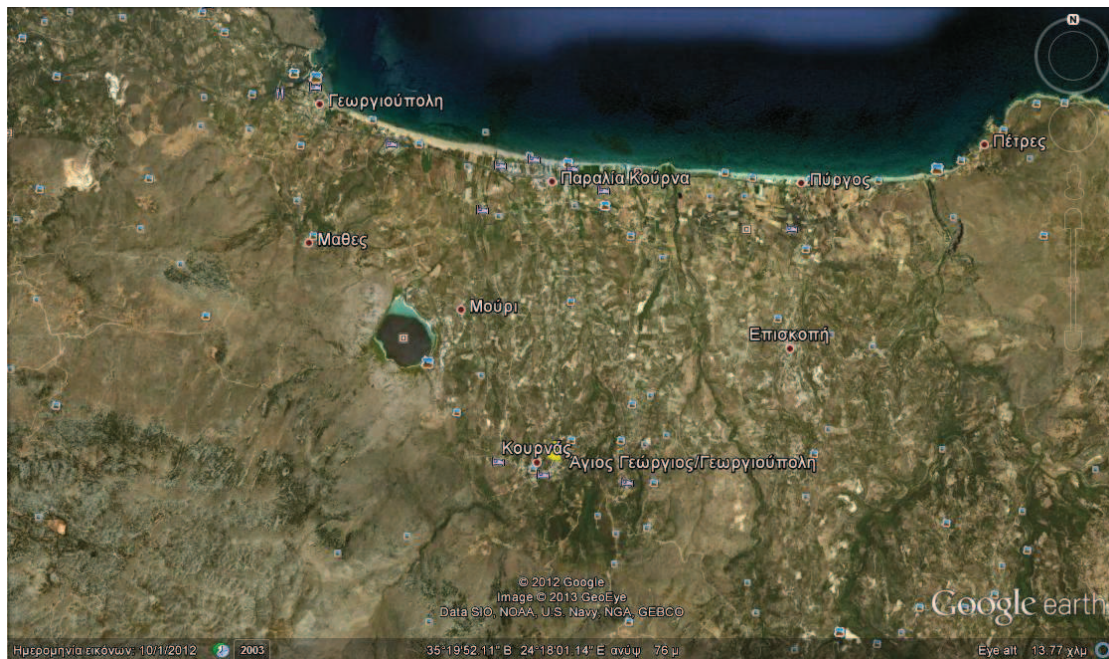
Τοποθεσία της μονής

Το ελαιοτριβείο της μονής

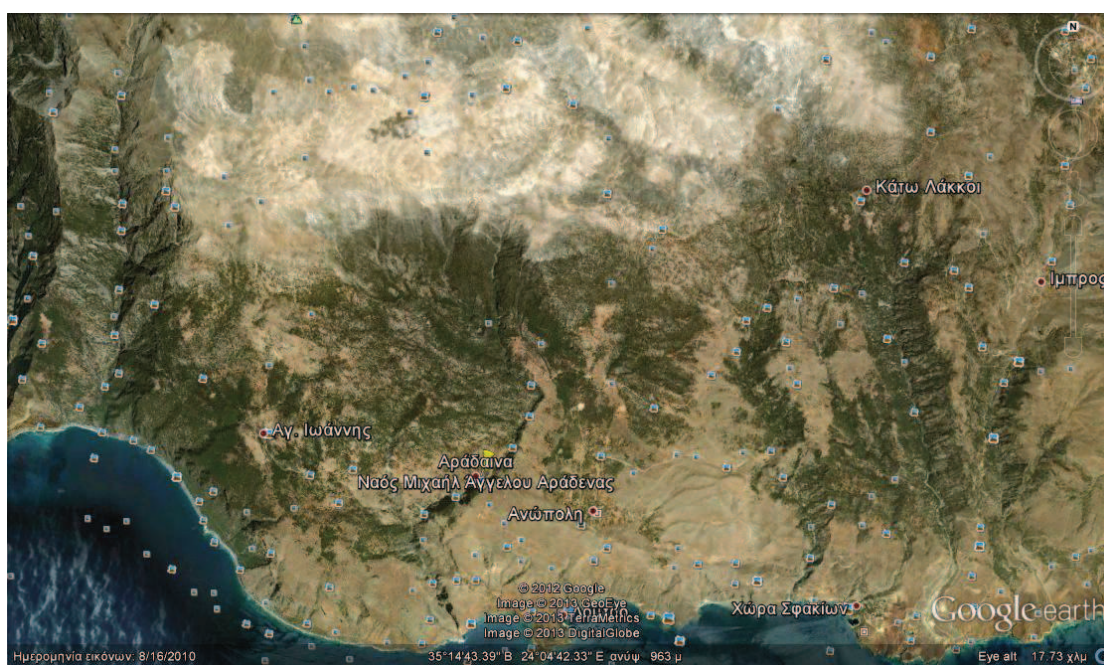
Ναός Αγίου Γεωργίου στην Γεωργιούπολη

Τοποθεσία της μονής

Ναός Μιχαήλ Ἀγγελου Αράδαινας

Τοποθεσία της μονής

Ερείπια του οικισμού της Αράδαινας

Παλαιοχριστιανική μονή Αγίου Νικήτα

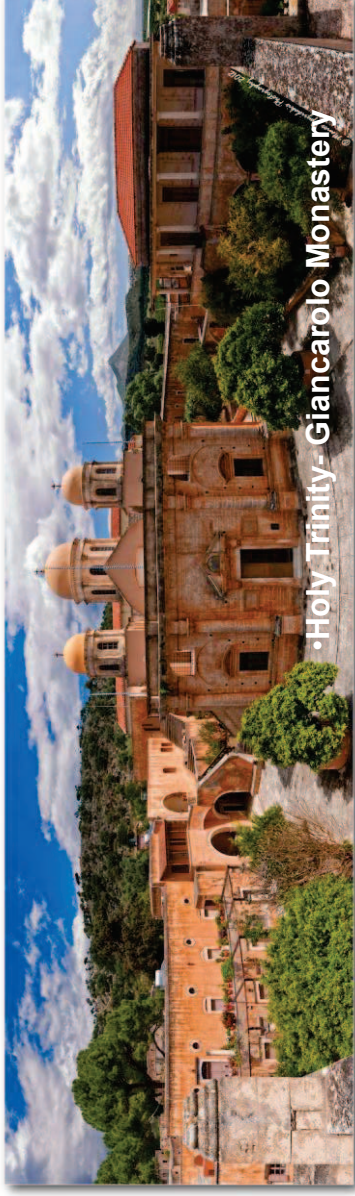
Τοποθεσία της μονής

Παλιό καμπαναριό στην μονή Αγίου Νικήτα

Discover the religious side of Chania

Chania has a long and outstanding religious history. The island has been an important landmark in Byzantine and Venetian times, with both civilizations leaving their mark into the architecture of holy monasteries and temples. The earliest monastery in Crete is located at Akrotiri peninsula and is dated from 11th century AD. The troubled history of the island has left its mark into these holy places, further enhancing their cultural significance. These facts, coupled with the natural beauty of Crete and the developed tourist network, make a travel to Chania an alluring destination for the pilgrim or the religious traveler.

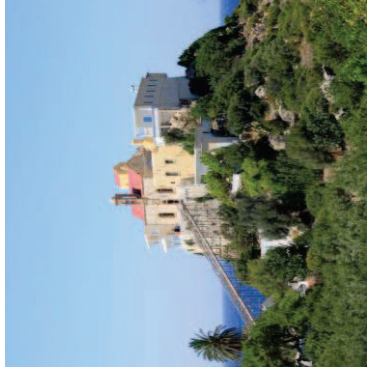
Through our agency you will have the opportunity to visit 17 of the most beautiful churches and monasteries in Chania including:

- Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery
- Holy monastery of Timios Prodromos
- Pazinos monastery
- Gouverneto Monastery
- Holy Trinity- Giancarolo Monastery
- Katholikou monastery
- Moni Gonia Monastery
- Chrysoskalitissa monastery
- Monasteries around Rodopos
- Zoodokhos Pigi
- St George of Mithimna in Kissamos
- St Nicolas in Kiriakoselia
- St George monastery
- St George (in Georgioupolis)
- Early Christian monastery of Almirida
- Early Christian monastery of St. Nikitas
- Archangel Michael monastery in Aradena

We offer you 7 packages that give you the opportunity to explore these magnificent holy places and marvel at the natural beauties of the Cretan countryside.

Departure and arrival site

Every trip starts from the Agora (market) in the City of Chania at 09:00 and ends at the same place. Arrive 15-30 minutes earlier.

Chrysoskalitissa Monastery

Trip notes

- Please dress appropriately and wear comfortable shoes.
- Occasionally, unforeseen circumstances or events beyond our control may occur before or during a trip, resulting in modification of trip itineraries.
- In each trip a break is scheduled at around 13:00, unless stated otherwise. Breaks will not be longer than one hour.
- Trips will run rain or shine. Please bring umbrella and/or rain coat if necessary.
- Students of Theological schools can buy one of our packages at a reduced price.

Trip Packages (1,2 or 6 day long):

	Duration (days)	Price (Euros)
Package 1	1	14
Package 2	1	11
Package 3	1	9,5
Package 4	1	16
Package 5	2	23
Package 6	2	24
Package 7	6	67

Package 1: Starting at 09:00, returning at 16:25. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, Zoodokhos Pigi, Moni Gonia Monastery, Monasteries around Rodopos, St George of Mithimna in Kissamos and Chrysoskalitissa monastery. Short break in Kissamos.

Package 2: Starting at 09:00, returning at 17:00. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, Early Christian monastery of Almirida, St George monastery, St George (in Georgioupolis) and St Nicolas in Kiriakoselia. Short break in Georgioupolis.

Package 3: Starting at 09:00, returning at 16:05. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, Holy monastery of Timios Prodromos, Pazinos monastery, Gouverneto Monastery, Holy Trinity-Giancarolo Monastery and Katholikou monastery. Short break in Kalathas.

Package 4: Starting at 09:00, returning at 17:00. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, St Nicolas in Kiriakoselia, Archangel Michael monastery in Aradena, Early Christian monastery of St. Nikitas, St George monastery and Early Christian monastery of Almirida. Short break at Sfakia.

Package 5:

- Day 1: Starting at 09:00, returning at 15:25. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, Zoodokhos Pigi, Moni Gonia Monastery, Monasteries around Rodopos. Short break at Kolymvari.
- Day 2: Starting at 09:00, returning at 15:40. Places visited are St George of Mithimna in Kissamos and Chrysoskalitissa monastery. Short break at Kissamos.

Package 6:

- Day 1: Starting at 09:00, returning at 16:05. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, Holy monastery of Timios Prodromos, Pazinos monastery, Gouverneto Monastery, Holy Trinity- Giancarolo Monastery and Katholikou monastery. Short break in Kalathas.
- Day 2: Starting at 09:00, returning at 17:00. Places visited are Early Christian monastery of Almirida. St George monastery, Archangel Michael monastery in Aradena, Early Christian monastery of St. Nikitas. Short break at Sfakia.

Package 7:

- Day 1: Starting at 09:00, returning at 13:50. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, Holy monastery of Timios Prodromos and Pazinos monastery. Short break in Korakies.
- Day 2: Starting at 09:00, returning at 13:05. Places visited are Gouverneto Monastery, Holy Trinity- Giancarolo Monastery and Katholikou monastery.
- Day 3: Starting at 09:00, returning at 15:10. Places visited are Holy Patriarchal and Stavropegic Chrisopigi monastery, Zoodokhos Pigi, Moni Gonia Monastery, Monasteries around Rodopos. Short break at Kolymvari.
- Day 4: Starting at 09:00, returning at 15:40. Places visited are St George of Mithimna in Kissamos and Chrysoskalitissa monastery. Short break at Kissamos.
- Day 5: Starting at 09:00, returning at 15:45. Places visited are Early Christian monastery of Almirida. St George monastery, St George (in Georgiopolis). Short break in Georgiopolis.
- Day 6: Starting at 09:00, returning at 16:10. Places visited are St Nicolas in Kiriakoselia, Archangel Michael monastery in Aradena and Early Christian monastery of St. Nikitas. Short break at Sfakia.

Moni Gonia Monastery

Gouverneto Monastery